

# metaπεριβ@λλον

Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2004

Τεύχος 9



ΔΙΚΤΥΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

ΚΛΑΔΙΚΑ ΝΕΑ

ΤΑΚΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΣΤΟΧΩΝ

**ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΙΣ ΜΠΕ**





metaπεριβ@λλον

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ  
ΤΕΥΧΟΣ 9

*Νοέμβριος - Δεκέμβριος  
2004*

ΕΚΔΟΣΗ  
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ  
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ  
Βουλγαροκτόνου 30, 11472, Αθήνα  
Τηλ -Fax: 210.64.92.095  
email: [env@env.aegean.gr](mailto:env@env.aegean.gr)  
web: [www.sape.gr](http://www.sape.gr)

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΕΣ  
Κουρμούσης Φώτης  
Μαυράκη Δήμητρα

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ  
Κόρμαλη Αθηνά  
Κυρίτσης Ευάγγελος  
Μάντζαρης Νίκος  
Μαυρομάτη Άντα  
Τοπουζέλης Κώστας  
Χατζάκης Μανώλης

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ  
Τσολάκης Γιώργος

Οι απόψεις που εκφράζονται στα  
ενυπόγραφα άρθρα δεν  
εκφράζουν απαραίτητα τη γνώμη  
του περιοδικού ή του Συλλόγου .



## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΛΑΔΙΚΑ ΝΕΑ.....4

Δ.Ε.Π.....6

ΣΤΟΥ Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ........8  
ΠΑΡΕ ΤΟΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΟ ΚΑΙ  
ΦΥΓΕ.....8

ΒΗΟΡΑΛ, 20 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ.....10  
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ .....11  
ΧΙΟΝΙ.....13

ΕΚΔΡΟΜΗ ΤΟΥ Σ.Α.Π.Ε. ΣΤΟ ΟΡΟΣ ΔΙΡΦΗ  
ΤΗΣ ΕΥΒΟΙΑΣ.....14

ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΛΑΝΗΤΙΚΗ  
ΑΛΛΑΓΗ.....16

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ Η ΧΡΗΣΗ  
ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΤΕΧΝΗΤΩΝ ΔΕΝΔΡΩΝ Η  
ΟΧΙ;.....18

ΤΑΚΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΣΤΟΧΩΝ .....20

**ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΙΣ ΜΠΕ ... σελ 22**

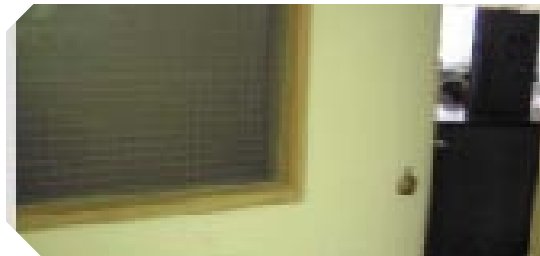
### Επικοινωνία με το metaπεριβ@λλον

Η αποστολή ύλης προς το «meta περιβ@λλον» του Σ.Α .Π .Ε θα πρέπει να γίνεται ηλεκτρονικά στο email του περιοδικού.

Σχετικά με τις προδιαγραφές συγγραφής των άρθρων δείτε [www.env.gr/sape/periodiko.htm](http://www.env.gr/sape/periodiko.htm)

Η σύνταξη του περιοδικού διατηρεί το δικαίωμα της αναμόρφωσης ή περικοπής κειμένων τα οποία αποστέλλονται προς δημοσίευση. Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

# editorial



9ο τεύχος και αφήνει πίσω άλλη μια χρονιά, ενώ υποδέχεται την επόμενη.

Καθώς τελειώνει το έτος καιρός είναι να κάνουμε ένα απολογισμό περιβαλλοντικό.

Κλείνοντας το 2004 δεν κλείνει απλά μια χρονιά, κλείνει μια περίοδος για την Ελλάδα με πολλές αναμνήσεις και ιστορίες, όπως Ολυμπιάδα, έργα κλπ.

Όμως τίποτα δεν σταματά εδώ. Πρέπει να αναλύουμε το παρελθόν για να κατανοούμε το παρόν και να προβλέπουμε, αν είναι εφικτό, το μέλλον.

Και η προστασία του περιβάλλοντος έχει λαμπρό μέλλον στην Ελλάδα. Το Γ' ΚΠΣ λήγει σταδιακά το 2006 και με κάποιες παρατάσεις ορισμένων προγραμμάτων το 2008.

Συνεπώς είναι καιρός να πάρουμε μια ανάσα από τον αγώνα των τελευταίων ετών και να ξεκινήσουμε μια νέα περίοδο βελτίωσης του περιβάλλοντος.

Για το σκοπό αυτό πρέπει να τεθούν στόχοι προς επίτευξη. Στόχοι συγκεκριμένοι, με πρόγραμμα και ενέργειες υλοποίησης, έλεγχο αποτελεσμάτων και αξιολόγηση.

Πόροι υπάρχουν για να υλοποιηθούν έργα και ενέργειες βελτίωσης του περιβάλλοντος.

Διάθεση επαγγελματική υπάρχει, ιδίως έπειτα από τις μαζικές απολύσεις της Ολυμπιάδας και των περιφερειακών εργασιών.

Η τεχνολογία και τεχνογνωσία υφίσταται που να προσφέρει τις τεχνικές, επιστημονικές, κοινωνικές και στρατηγικές λύσεις για την επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Ενδιαφέρον έντονο και ανησυχία από τους πολίτες υπάρχει, οι οποίοι βλέπουν το περιβάλλον γύρω τους να χειροτερεύει, με τα ακραία καιρικά φαινόμενα και τη ρύπανση.

Στο επίκεντρο της επικαιρότητας είναι το περιβάλλον από τις ειδήσεις λόγω των καιρικών καταστροφών αλλά και από τις πάμπολες ημερίδες, συνέδρια και περιοδικά.

Τι λείπει λοιπόν από τη συνταγή;

Η πολιτική θέληση να λυθεί το πρόβλημα.

Πάμπολα παραδείγματα: ηλιακή ενέργεια, αιολικά πάρκα, ντιζελ κινητήρες, προστασία / διαχείριση δασών και προστατευόμενων περιοχών, διαχείριση υδάτων και πολλά πολλά άλλα.

Τομείς όπου υπάρχουν όλα τα απαραίτητα «συστατικά» που περιγράφηκαν παραπάνω εκτός της πολιτικής βούλησης και απόφασης επίλυσης των περιβαλλοντικών προβλημάτων, λόγω πίεσης από τα μεσαία και μεγάλα συμφέροντα.

Γιατί η λύση του περιβαλλοντικού προβλήματος έγκειται στην πολιτική.

Φώτης Κουρμούσης - Αρχισυντάκτης [meta περιβ@λλον](mailto:meta περιβ@λλον)

# ΚΛΑΔΙΚΑ ΝΕΑ



Μαρκαντώνης Βασίλης  
Περιβαλλοντολόγος, Πρόεδρος Δ.Σ ΣΑΠΕ  
Msc Οικονομική & Περιφερειακή Ανάπτυξη  
Πάντειο Πανεπιστήμιο  
markanton@panteion.gr



Η διεκδίκηση των κλαδικών δικαιωμάτων των περιβαλλοντολόγων αποτελεί τη βασική προτεραιότητα του ΣΑΠΕ. Στο πλαίσιο αυτό ο ΣΑΠΕ, μετά από ευρύ διάλογο με τους αποφοίτους, έχει προγραμματίσει μια σειρά ενεργειών οι οποίες, μεταξύ των άλλων, στοχεύουν:

- Στη στελέχωση του ΥΠΕΧΩΔΕ και άλλων συναφών προς το επάγγελμα του περιβαλλοντολόγου υπουργείων και οργανισμών.
- Στην ένταξη των περιβαλλοντολόγων στην Πρωτοβάθμια & Δευτεροβάθμια καθώς και στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.
- Στην αναδιάρθρωση του προσοντολογίου (ΠΕ Περιβάλλοντος), όπου θα πρέπει να περιλαμβάνονται ειδικότητες που το γνωστικό τους πεδίο έχει άμεση σχέση με την περιβαλλοντική επιστήμη.
- Στη δημιουργία θέσεων εργασίας στις Διευθύνσεις Περιβάλλοντος των ΟΤΑ, Περιφερειών και στους φορείς Προστατευόμενων Περιοχών.
- Στην επιβολή σαφών προδιαγραφών στις Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και ο επανακαθορισμός των ειδικοτήτων που έχουν το δικαίωμα σύνταξης ΜΠΕ.

Ήδη για τις παραπάνω δράσεις έχουν ξεκινήσει επαφές, σε επίσημο και ανεπίσημο επίπεδο, με τα αντίστοιχα Υπουργεία προσδοκώντας με σωστό προγραμματισμό στην επίτευξη των στόχων που έχουν οριοθετηθεί. Χαρακτηριστικές είναι οι εξελίξεις που έλαβαν χώρα σε θέματα που άπτονται του ΥΠΕΧΩΔΕ. Στις 11/11/2004 ο ΣΑΠΕ έστειλε υπόμνημα με παραλήπτη την πολιτική ηγεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ, όπου γνωστοποιήθηκαν τα αιτήματά μας (το υπόμνημα έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Συλλόγου (<http://www.env.gr/sape/nea/epistoloi%20YPEXWDE.htm>)). Ο υφυπουργός ΥΠΕΧΩΔΕ, κος Καλογιάνης, ανταποκρινόμενος στα αιτήματα του ΣΑΠΕ αποδέχτηκε να συναντηθεί με αντιπροσωπεία του Συλλόγου. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε την Τρίτη 30 Νοεμβρίου και τον ΣΑΠΕ εκπροσώπησε ο Πρόεδρος του Συλλόγου, Μαρκαντώνης Βασίλης και η Αναπληρωτής Γραμματέας, Στυλογιάννη Κατερίνα. Η ατζέντα της συνάντησης περιείχε τα παρακάτω θέματα:

- Στελέχωση του ΥΠΕΧΩΔΕ με την προκήρυξη οργανικών θέσεων που θα αφορούν και αποκλειστικά την ειδικότητα του περιβαλλοντολόγου.
- Στελέχωση των Φορέων Προστατευόμενων Περιοχών και της Κεντρικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Υδάτων με περιβαλλοντολόγους.

Για τα δύο αυτά βασικά αιτήματα του ΣΑΠΕ ο κος Υφυπουργός αναγνώρισε το δικαίωμα των



αιτημάτων και δεσμεύτηκε ρητά ότι στο εξής στις προκηρύξεις οργανικών θέσεων του ΥΠΕΧΩΔΕ θα περιλαμβάνονται θέσεις που θα αφορούν αποκλειστικά την ειδικότητα του περιβαλλοντολόγου.

- Επιβολή σαφών προδιαγραφών στην σύνταξη των ΜΠΕ και επανακαθορισμός των ειδικοτήτων που δικαιούνται να συντάσσουν ΜΠΕ.

Σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα ο κος Υφυπουργός αναγνώρισε ότι υφίσταται σημαντικό πρόβλημα ως προς την εγκυρότητα του ισχύοντος καθεστώτος σύνταξης των ΜΠΕ και έδειξε πρόθυμος να συμβάλλει στη δημιουργία ενός πιο αξιόπιστου και αποδοτικού συστήματος σύνταξης των ΜΠΕ.

- Γενικότερα ζητήματα περιβαλλοντικής πολιτικής

Όσον αφορά το σημείο αυτό, η αντιπροσωπεία του ΣΑΠΕ επισήμανε γενικότερα ζητήματα που αφορούν το θεσμικό πλαίσιο άσκησης περιβαλλοντικής πολιτικής στην Ελλάδα, την έγκαιρη και ορθή εφαρμογή της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας και της ευαισθητοποίησης των πολιτών σε θέματα περιβάλλοντος. Οι δύο πλευρές συμφώνησαν ότι θα πρέπει να γίνουν σημαντικά βήματα προς την υιοθέτηση σωστών πρακτικών και πολιτικών για την αντιμετώπιση των παραπάνω ζητημάτων.

Εκτός από τα επιμέρους συμπεράσματα που συνοπτικά αναφέρονται παραπάνω ως προς το καθένα θέμα συζήτησης της ατζέντας, είναι πολύ σημαντικό να αναφερθεί ότι οι δύο πλευρές συμφώνησαν στη δημιουργία ενός διαύλου επικοινωνίας για όλα τα παραπάνω θέματα αλλά και για λοιπά θέματα που θα προκύψουν στο μέλλον. Ο ΣΑΠΕ προτίθεται να συνεχίσει προγραμματισμένα και στη βάση του διαλόγου την επικοινωνία με το ΥΠΕΧΩΔΕ, για ζητήματα που αφορούν όχι μόνο αποκλειστικά τις κλαδικές διεκδικήσεις του κλάδου αλλά και για ζητήματα που άπτονται των πολιτικών προστασίας του περιβάλλοντος. Εναποτίθεται πλέον στις προθέσεις της πολιτικής ηγεσίας του ΥΠΕΧΩΔΕ να δείξει έμπρακτα ότι με δίκαιο και αντικειμενικό τρόπο θα αντιμετωπίσει τις ειδικότητες που σχετίζονται με το περιβάλλον και θα διευρύνει το διάλογο με φορείς, των οποίων οι θέσεις, δικαιωματικά επιβάλλεται να εισακούγονται σε θέματα πολιτικής περιβάλλοντος.

Από την πλευρά μας ως ΣΑΠΕ είναι απαραίτητο να μπορέσουμε να προσεγγίσουμε τα κέντρα λήψης αποφάσεων που καθορίζουν και το μέλλον μας ως επάγγελμα. Σ' αυτή την πορεία θα πρέπει, ενωμένοι, να διατυπώνουμε με σαφή και αντικειμενικό τρόπο τις διεκδικήσεις μας. Είναι ανάγκη να συνειδητοποιήσουμε όλοι μας ότι μόνο αν λειτουργήσουμε θέτοντας το συλλογικό συμφέρον πάνω από το ατομικό, θα καταφέρουμε ως κλάδος να αποκτήσουμε εκείνη θέση που ως επιστήμονες και κοινωνικός φορέας δικαιούμαστε να κατέχουμε.



# Δ.Ε.Π.

## ΔΙΚΤΥΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Δαρδαμάνη Δήμητρα  
Αντιπρόεδρος Ένωσης Γεωγράφων Ελλάδας



Τον Ιούνιο του 2004 με πρωτοβουλία του Συλλόγου Αποφοίτων του Τμήματος Περιβάλλοντος του Παν. Αιγαίου και με την θερμή συμμετοχή πολλών Συλλόγων Αποφοίτων ΑΕΙ, ΤΕΙ, ΠΣΕ σχετικών με την επιστήμη του περιβάλλοντος πραγματοποιήθηκε μια πρώτη διερευνητική συνάντηση στην Αθήνα. Εκπρόσωποι από όλες τις παραπάνω οργανώσεις μετά από διεξοδική συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων και προβληματισμών σχετικά με τις προαναφερόμενες παραδοχές αποφάσισαν την ίδρυση του ΔΙΚΤΥΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (ΔΕΠ). Η γέννηση της ιδέας δημιουργίας ενός Δικτύου Ελλήνων Επιστημόνων των οποίων οι βασικές σπουδές είχαν κεντρικό άξονα την έννοια, την ουσία και τις προεκτάσεις του όρου “περιβάλλον” προέκυψε σαν φυσικό επακόλουθο μιας σειράς παραδοχών που μπορούν να βρεθούν στην ιστοσελίδα <http://www.env.gr/dep>.

Το ΔΕΠ αποφασίστηκε αρχικά να λειτουργήσει ως άτυπο φόρουμ συζήτησης και συνεργασίας με στόχο την προαγωγή, σε κοινή βάση, την ορθή και επιστημονική αντιμετώπιση και διαχείριση των περιβαλλοντικών ζητημάτων της Ελλάδας. Ταυτόχρονα κυρίαρχο μέλημα αποτελεί η προώθηση των επιστημών του περιβάλλοντος σε ακαδημαϊκό επίπεδο.

Συγκεκριμένα οι κύριοι στόχοι του Δ.Ε.Π. είναι:

- Ο εντοπισμός των εθνικών περιβαλλοντικών προβλημάτων επισημαίνοντας τις οικολογικές, νομοθετικές, θεσμικές, επιστημονικές, κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές τους διαστάσεις.
- Η προώθηση και πλήρης εφαρμογή του εθνικού και κοινοτικού κανονιστικού πλαισίου και των βασικών αρχών του με αιχμή την αρχή της πρόληψης, όσον αφορά την διαχείριση των υδάτινων πόρων, των αποβλήτων (στερεών – υγρών – αέριων), του φυσικού περιβάλλοντος (βιοποικιλότητα, έδαφος, προστατευόμενες περιοχές κλπ) αλλά και της οικονομικής ανάπτυξης (διαχείριση του περιβάλλοντος από επιχειρήσεις και φορείς και συναφή θέματα).
- Πραγματοποίηση κοινών δράσεων από το σύνολο των συμμετεχόντων του δικτύου με στόχο την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των πολιτών, των φορέων και οργανισμών.
- Η πίεση προς φορείς, οργανισμούς κλπ για την ανάληψη δράσεων αντιμετώπισης και διαχείρισης των περιβαλλοντικών ζητημάτων.

Ο αρχικός σχεδιασμός προβολής του δικτύου περιλαμβάνει την δημιουργία και την συνεχή ενημέρωση σχετικής Ιστοσελίδας στο διαδίκτυο και την παρουσίαση των δράσεων του δικτύου σε μέσα ενημέρωσης τοπικής και εθνικής εμβέλειας.

Οι δράσεις του Δ.Ε.Π. προσανατολίζονται σε πρώτο επίπεδο σε πρωτοβουλίες ευαισθητοποίησης των πολιτών σε θέματα περιβάλλοντος με τη δημιουργία και διάθεση ενημερωτικών υλικού, καθώς και με την οργάνωση δραστηριοτήτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού. Η ζύμωση των προβληματισμών ευρύτερου επιστημονικού και κοινωνικού χαρακτήρα, διαμέσου της Διοργάνωσης επιστημονικών ημερίδων, συμμετοχής σε εκθέσεις/ συνέδρια κ.ά. αλλά και η ενίσχυση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων από τις κρατικές αρχές, με την παροχή έγκυρης επιστημονικής γνώσης, διαμέσου γνωματεύσεων, πορισμάτων, εκθέσεων, δελτίων τύπου κλπ. αποτελούν άμεσες προτεραιότητες στην ατζέντα δράσεων του Δικτύου.

Η ολομέλεια του ΔΕΠ συνεδριάζει ανά τακτά χρονικά διαστήματα (μία φορά ανά τρίμηνο) μετά από πρόσκληση της συντονιστικής γραμματείας. Οι έκτακτες συνεδριάσεις της ολομέλειας του

Δ.Ε.Π. συγκαλούνται και εκτάκτως μετά από αίτημα τουλάχιστον τριών μελών του. Ο Σύλλογος Αποφοίτων Περιβαλλοντολόγων Ελλάδος αναλαμβάνει το ρόλο της συντονιστικής γραμματείας του Δ.Ε.Π. παρέχοντας γραμματειακή υποστήριξη και συντονισμό του δικτύου και συντονίζει τις συνεδριάσεις.

Όλες οι αποφάσεις του Δικτύου λαμβάνονται σε κλίμα συναίνεσης και διαλόγου στις συνεδριάσεις της Ολομέλειας και με ισότιμο δικαίωμα λόγου κάθε μέλους. Για την ένταξη ενός νέου φορέα στο Δίκτυο, μετά από αίτημα του, απαιτείται να υπάρξει απόφαση πλειοψηφίας, σε συνεδρίαση της Ολομέλειας. Κάθε μέλος ορίζει έναν εκπρόσωπο, που θα παρίσταται στις συνεδριάσεις της Ολομέλειας, έναν αναπληρωματικό εκπρόσωπο και έναν υπεύθυνο επικοινωνίας με το ΔΕΠ. Δεδομένου ότι ο πλουραλισμός και η πολυσυλλεκτικότητα, σε αντιστοιχία με τις αρχές του ΔΕΠ, οφείλουν να χαρακτηρίζουν και την εσωτερική του διάρθρωση, με κύρια συνιστώσα την εκπροσώπηση και την λήψη αποφάσεων, κάθε επιστημονική ειδικότητα μπορεί να έχει μόνο ένα εκπρόσωπο στο δίκτυο από το σύνολο των Συλλόγων ή Ενώσεων της εκάστοτε ειδικότητας. Η συμμετοχή των μελών – φορέων στο δίκτυο βασίζεται στην εθελοντική συμμετοχή τους στις δράσεις του Δικτύου. Οι συνεδριάσεις του ΔΕΠ γίνονται ανοικτών θυρών.

Μέλη του Δ.Ε.Π. μπορούν να είναι Σύλλογοι ή Ενώσεις Αποφοίτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης των οποίων ο προπτυχιακός κύκλος σπουδών έχει μερική ή ολική συνάφεια με τις επιστήμες του περιβάλλοντος. Το Δ.Ε.Π. αποτελείται από τα εξής ιδρυτικά μέλη :

- Σύλλογος Αποφοίτων Περιβαλλοντολόγων Ελλάδας
- Σύλλογος Αποφοίτων Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων
- Ένωση Γεωγράφων (Ε.ΓΕΩ) Ελλάδας
- Πανελλήνια Ένωση Βιολόγων Π.Ε.Β.)
- Σύλλογος Τεχνολόγων Μηχανικών Γεωτεχνολογίας & Περιβάλλοντος και Ορυχείων
- Σύλλογος Πτυχιούχων Π.Σ.Ε. Εφαρμοσμένης Αγρο-Οικολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
- Πανελλήνιος Σύλλογος Διπλωματούχων Μηχανικών Περιβάλλοντος

Παράλληλα εκδηλώθηκε ενδιαφέρον συμμετοχής και αρωγής από τους παρακάτω:

- Απόφοιτοι Τμήματος Επιστήμης της Θάλασσας Πανεπιστημίου Αιγαίου
- Απόφοιτοι Τμήματος Διαχείρισης Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος ΤΕΙ Χανίων
- Απόφοιτοι Σχολής Π.Σ.Ε. Περιβαλλοντικής Χαρτογραφίας Πανεπιστημίου Αιγαίου
- Απόφοιτοι Σχολής Π.Σ.Ε. Διαχείρισης Αγροτικού Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
- Φοιτητές Τμήματος Οικολογίας και Περιβάλλοντος ΤΕΙ Ιόνιων Νήσων

Στις 27 Νοεμβρίου 2004 πραγματοποιήθηκε η δεύτερη συνάντηση των μελών του ΔΕΠ όπου αποφασίστηκε μεταξύ των άλλων η συγκρότηση μιας πενταμελούς επιτροπής η οποία ανέλαβε την ολοκλήρωση της τελικής μορφής της διακήρυξης των αρχών του δικτύου και την σχετική εισήγηση στην επόμενη συνεδρίαση των μελών του δικτύου, η οποία προγραμματίστηκε για το πρώτο δεκαπενθήμερο του Φεβρουαρίου του προσεχούς έτους. Παράλληλα συζητήθηκαν επιμέρους οργανωτικά ζητήματα (συντονισμός και επικοινωνία μελών, διαμόρφωση ιστοσελίδας, οργάνωση προσεχών συναντήσεων) καθώς και η παρουσίαση ιδεών για δράσης που αφορούν τόσο στη διοργάνωση μιας επιστημονικής ημερίδας στο δεύτερο εξάμηνο του 2005 όσο και στις δραστηριότητες προβολής του ΔΕΠ στην Ημέρα Περιβάλλοντος του προσεχούς έτους (5 Ιουνίου 2005).



# ΣΤΟΥ Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ... ΠΑΡΕ ΤΟΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΟ ΚΑΙ ΦΥΓΕ



Κώστας Τοπουζέλης  
Γραμματέας ΔΣ - Σύλλογος Αποφοίτων  
Περιβαλλοντολόγων Ελλάδας  
[ktopo@mail.ntua.gr](mailto:ktopo@mail.ntua.gr)



Οι χριστουγεννιάτικες περιβαλλοντικές μελέτες είναι προ των πυλών. Μέσα θα έχουν και φλουρί για να έχει τη χαρά ο κάθε υπάλληλος της Νομαρχίας να την ανοίξει και να τη διαβάσει. Οι μελετητές της κατηγορίας 27, οι ειδικοί του περιβάλλοντος σύμφωνα με την νομοθεσία της χώρας, όπερ καθετί που έχει τη λέξη μηχανικός στο τέλος, καμιά 15 άλλες καταγεγραμμένες ειδικότητες, αλλά και όποιοι είναι «συναφούς άλλης ειδικότητας»!!!!!! θα καταθέτουν τη μελέτη και θα παίρνουν ως μπόνους ένα μελομακάρονο. Τέλος, όποιες μελέτες έχουν σχήμα χριστουγεννιάτικης κάρτας και παίζουν μουσική όταν ανοίγεις το εξώφυλλο θα πηγαίνουν κατευθείαν για (θετική) απόφαση στο νομαρχιακό συμβούλιο.

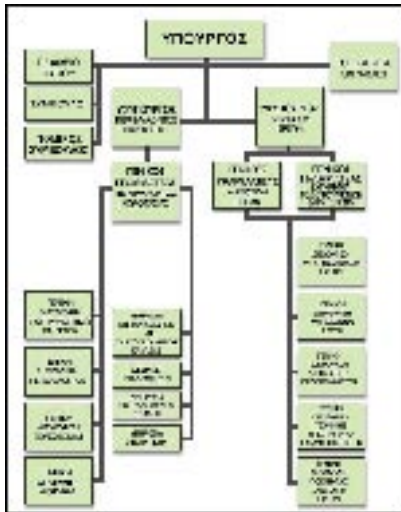


Νομίζεται ότι χαριτολογώ; Γιατί δηλαδή οι μελέτες – ερωτηματολόγια πέντε σελίδων δεν σας φαίνονται ανέκδοτα; Μήπως δεν είναι γνωστό το «καταθέστε μου κάτι για να το περάσω;» Ας το πάρουμε απόφαση, οι περιβαλλοντικές μελέτες στην Ελλάδα είναι για γέλια και για κλάματα μαζί. Γιατί δεν είναι τόσο δύσκολες που να τις κάνει μόνο όποιος κατέχει; Γιατί δεν απαιτούνται πραγματικές μελέτες με ειδικούς χάρτες, δορυφορικές εικόνες και στατιστικές αναλύσεις; Ποιος φταιει άραγε;

Ο γόρδιος δεσμός των περιβαλλοντικών μελετών ξεκινάει από το ΥΠΕΧΩΔΕ Διεύθυνση Μητρώων και Τεχνικών Επαγγελματιών - Τμήμα Μητρώου Μελετητών. Εκεί για να πάρεις στην κατηγορία 27 μελετητικό πτυχίο πρέπει εάν δεν είσαι μηχανικός να καταθέσεις αναλυτική βαθμολογία των μαθημάτων σου! Στην ερώτηση του υπογράφοντα άντε καλά όλοι οι άλλοι, οι περιβαλλοντολόγοι γιατί; Γιατί πρέπει να βρουν τη συσχέτιση της σχολής με το περιβάλλον. Και επειδή το Τμήμα Περιβάλλοντος μπορεί να μην είναι σχετικό, το ζητάνε. Σκέφτηκα ότι υπάρχει και ένα θετικό στην όλη ιστορία. Είναι ότι έτσι δε θα μπορεί να πάρει ο καθένας μελετητικό πτυχίο άρα και να κάνει μελέτες. Σας γελάσανε. ΣΤΗΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 27 ΑΝΗΚΟΥΝ ΟΙ ΠΑΝΤΕΣ! Η γιαγιά σας που έβγαλε το δημοτικό γιατί έκανε πολλά χρόνια στα χωράφια και ξέρει από περιβάλλον (ανήκει στις συναφείς άλλες ειδικότητες), ο παππούς που ήταν τσομπάνης και τα πρόβατα χρειάζονται περιβαλλοντική ευαισθησία και η θεία σας η κομμώτρια διότι πήρε πιστολάκι που εξοικονομεί ενέργεια. Όλοι είναι γραμμένοι, ΚΑΙ ΚΑΝΟΥΝ ΜΕΛΕΤΕΣ! Και προς αποφυγή παρεξηγήσεων και εντάσεων το τμήμα μητρώου μελετητών λειτουργεί σύμφωνα με τις νομοθετικές ρυθμίσεις της βουλής. Ερώτηση: Μήπως θα έπρεπε να είχε υποβάλει προτάσεις προς την ηγεσία του υπουργείου για τροποποίηση των νόμων μέσα στην τελευταία 10ετία; Η μήπως μας βολεύει η κατάσταση αφού όλο το μητρώο ανήκει στην κατηγορία αυτών που η ειδικότητα τους τελειώνει σε μηχανικός;

Γίνομαι γραφικός και υπερβολικός; Μπορεί και να έχετε δίκιο. Ας μιλήσουν οι αριθμοί από την επίσημη ιστοσελίδα του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ (λεπτομερής ανάλυση μπορείτε να βρείτε στο ένθετο του τεύχους). Οι σχετικές προς το περιβάλλον ειδικότητες είναι 42, με τις 18 από αυτές να εκπροσωπούνται από ένα μελετητή. Στο σύνολο τους οι μελετητές είναι περισσότεροι από 2100 (στις γεωτεχνικές είναι 682, στις δασικές 550 και στις χημικές 245). Οι περιβαλλοντολόγοι κατέχουν 174 πτυχία. Τα περισσότερα πτυχία κατέχονται από γεωλόγους, χημικούς μηχανικούς και πολιτικούς μηχανικούς. Το 85% των πτυχίων ανήκουν στην Γ τάξη, το 11% στην Β τάξη και το 4% στην Α τάξη. Η συντριπτική πλειοψηφία των πτυχίων της τάξης Γ βρίσκεται στην πρωτεύουσα με ποσοστό που πλησιάζει το 78%.





Τώρα αναρωτιέμαι. Αυτές οι 42 ειδικότητες διδάχθηκαν κάπου να κάνουν μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων; Μάλλον όχι. Θα έμαθαν στην πιάτσα, δουλεύοντας δίπλα σε κάποιον ειδικό που με τον καιρό του μετέφερε την γνώση του (καλύτερα αμαθής παρά ημιμαθής λέει μια παροιμία). Στη συνέχεια οι άνθρωποι αυτοί κατέθεσαν την μελετούλα τους στο αρμόδιο γραφείο του Δήμου ή της Νομαρχίας. Και οι του δημοσίου φορέα αντί να τη στείλουν στην πυρά, τη δέχτηκαν και την πέρασαν! Δεν εξετάζω την σκοπιμότητα της κίνησης, αλλά αναρωτιέμαι ο υπάλληλος που τη χρεώθηκε είχε καμία γνώση του τι πρέπει να εξετάσει; Του έδειξε κάποιος πώς πρέπει να ελέγχονται οι μελέτες; Υπήρχαν κάποιες κατευθυντήριες γραμμές από το υπουργείο; Μήπως περιμένουμε από τον δημόσιο υπάλληλο να βγάλει τα κάστανα από τη φωτιά; Σίγουρα όχι θα ισχυριστούν πολλοί. Αλλά μήπως τελικά είναι πολύ πιο σοβαρό να εστιάσουμε

από το πλάτος του δρόμου με υπογραφή του δημάρχου στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και στην αντιμετώπισή τους; Διότι κανένας υπάλληλος δε θα δεχτεί ποτέ να περάσει μελέτη χωρίς να έχει αποδείξεις για το δρόμο που περνάει μπροστά από τη δραστηριότητα, αλλά δε θα έχει πρόβλημα να το κάνει έστω και εάν το κεφάλαιο των επιπτώσεων περιορίζεται στην φράση: «Η δραστηριότητα δεν αναμένεται να έχει καμία επίπτωση στο περιβάλλον ως εκ τούτου δεν απαιτούνται μέτρα αντιμετώπισής τους».

Τέλος, υποθέτουμε ότι έχουμε τον «υπερ-μέγιστο» μελετητή του περιβάλλοντος και ότι ο υπάλληλος που χρεώθηκε την υπόθεση είχε δύο διδακτορικά στις περιβαλλοντικές επιστήμες. Ποιος θα πάει να ελέγξει εάν τηρούνται οι όροι της έγκρισης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων κατά τη διάρκεια των εργασιών και στο πέρας αυτών; Ποιος θα καταλογίσει τα πρόστιμα και θα ανακαλέσει την άδεια; Ποιος είναι αυτός που θα επαναφέρει το μέρος στην αρχική του κατάσταση;

Ανακεφαλαιώνοντας τα προβλήματα των περιβαλλοντικών μελετών στην Ελλάδα, αυτά οφείλονται σε πέντε κυρίως λόγους:

- Στην έλλειψη πολιτικής βούλησης για νέα περιβαλλοντική νομοθεσία,
- Στην έλλειψη ζήτησης υψηλού επιπέδου μελετών και στο χαμηλό επίπεδο τεχνογνωσίας με μη ειδικούς να έχουν τη δυνατότητα να κάνουν μελέτες,
- Στην αδυναμία του κρατικού μηχανισμού να εκπαιδεύει σωστά τους υπαλλήλους του, έτσι ώστε να είναι γνώστες των περιβαλλοντικών θεμάτων,
- Στην αδυναμία χρήσης σωστού μηχανισμού ελέγχου για τις παραβάσεις που τελούνται,
- Στην «ερμαφρόδιτη» φύση του υπουργείου (εκλεκτής και ελεγχόμενος μαζί.)

Λύσεις πρέπει και μπορούν να δοθούν σε καθένα από τα παραπάνω. Χρειαζόμαστε νέα σκληρή νομοθετική ρύθμιση για το τι πρέπει να περιέχει κάθε τύπος μελέτης όπου να μπορούν λίγοι και ικανοί να τη φέρνουν εις πέρας. Περιμένουμε το νέο νομοσχέδιο του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. περί μελετών για να κρίνουμε, αλλά και το αρμόδιο σώμα επιθεωρητών περιβάλλοντος για τον έλεγχο των περιβαλλοντικών όρων. Χρειαζόμαστε περισσότερη και καλύτερη εκπαίδευση των αρμόδιων υπαλλήλων του υπουργείου έτσι ώστε να γίνονται απαιτητικοί εκεί που πρέπει. Τέλος, απαιτείται άμεσος αποκλεισμός ειδικοτήτων από την κατηγορία 27 των περιβαλλοντικών μελετών. Τα μέτρα που πρέπει να παρθούν είναι γεγονός ότι θέλουν αρετή και τόλμη (και μάλλον ο τίτλος του επαγγέλματός σου να μην τελειώνει σε μηχανικός ή να ξεκινάει από γεω-) αλλιώς θα είναι ημίμετρα που θα μας επαναφέρουν στην ίδια κατάσταση. Άγιε μου Βασίλη φέρε μου κάτι από τα παραπάνω και εγώ θα είμαι καλός περιβαλλοντολόγος του χρόνου....

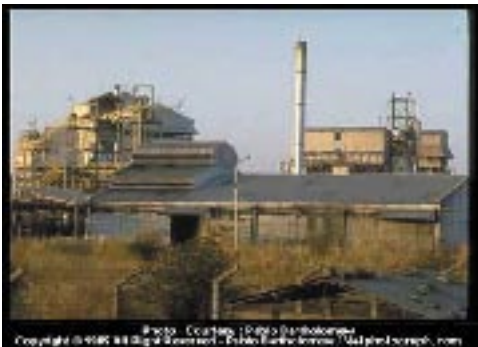
# BHOPAL, 20 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ

Πληθάρης Αχιλλέας  
Υπεύθυνος Εκστρατειών Πολιτικής, WWF Ελλάς  
MSc Επιστήμη & Τεχνολογία Υδατικών Πόρων, Ε.Μ.Π.  
a.plitharas@wwf.gr



Στις 3 Δεκεμβρίου 2004, συμπληρώθηκαν 20 χρόνια από το πολύνεκρο δυστύχημα στο εργοστάσιο χημικών Union Carbide στην πόλη Bhopal της Ινδίας, που προκάλεσε το θάνατο τριών χιλιάδων ανθρώπων μέσα σε τρεις μέρες. Τα ξημερώματα εκείνης της ημέρας παρουσιάστηκε διαρροή 27 τόνων της θανατηφόρου χημικής ουσίας «ισοκυανικό μεθύλιο» στο εργοστάσιο της εταιρίας. Κανένα από τα συστήματα ασφαλείας του εργοστασίου δε λειτούργησε, με αποτέλεσμα το αέριο να διαχυθεί σε ολόκληρη την πόλη και μισό εκατομμύριο άνθρωποι να εκτεθούν στη θανατηφόρο ουσία. Έρευνες έδειξαν, ότι 20.000 άτομα έχουν χάσει μέχρι σήμερα τη ζωή τους, ενώ περισσότεροι από 120.000 ενήλικες και παιδιά υποφέρουν από ασθένειες, που σχετίζονται με την έκθεσή τους στη συγκεκριμένη ουσία.

Η μαρτυρία της Aziza Sultan, μιας γυναίκας που κατάφερε να επιζήσει, είναι συγκλονιστική: «Κατά της 12.30 ξύπνησα όταν άκουσα το παιδί μου να βήχει. Το δωμάτιο είχε γεμίσει με ένα λευκό σύννεφο.



Άκουγα κόσμο να φωνάζει «τρέξτε, τρέξτε». Κι ο άλλος μου γιος άρχισε να βήχει. Αμέσως μετά κι εγώ. Τα μάτια μας έκαιγαν και αναπνέαμε με δυσκολία. Το μικρότερο μου παιδί σταμάτησε να βογκάει και λιποθύμησε. Βγήκαμε έξω μαζί με τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας και είδα πολλούς ανθρώπους να τρέχουν, να φωνάζουν για βοήθεια, να κάνουν εμετό, να πέφτουν αναίσθητοι. Τα παιδιά μου έκαναν εμετό. Η πεθερά μου επίσης. Είχε προβλήματα με την καρδιά της, αλλά το νοσοκομείο ήταν ακόμη 2 χιλιόμετρα μακριά. Η μόνη μας σκέψη ήταν να φτάσουμε εκεί. Λίγο αργότερα, στο σταυροδρόμι Bhopal Talkies πέρασε όλοι στο έδαφος. Εγώ ήμουν τότε 2 μηνών έγκυος. Εκείνη τη στιγμή

## Το μοιραίο εργοστάσιο

απέβαρα, στη μέση του δρόμου. Όλο μου το σώμα γέμισε με αίματα. Δεν μπορούσαμε να μιλήσουμε μεταξύ μας ή ακόμα και να δούμε ο ένας τον άλλο, αφού τα μάτια μας καίγαν. Απορούσαμε τι έγινε, ποιος έκανε τέτοιο πράγμα. Δεν γνωρίζαμε ότι υπήρχε διαρροή στην Union Carbide. Πιστεύαμε ότι αν μέναμε στο σταυροδρόμι θα πεθαίναμε όλοι γιατί είχαμε δει πολλούς ανθρώπους να πέφτουν στο έδαφος σαν νεκροί. Σηκωθήκαμε και συνεχίσαμε να περπατάμε...»

Δυστυχώς, ακόμη και σήμερα, 20 χρόνια μετά, δεν έχει γίνει απορρύπανση της περιοχής, αλλά ούτε έχουν αποζημιωθεί υλικά και κυρίως ηθικά όλα τα θύματα αυτής της τραγωδίας. Τα χημικά που έχει αφήσει πίσω της η Union Carbide, μολύνουν το νερό της περιοχής και αυξάνουν τα κρούσματα καρκίνου, γενετικών ανωμαλιών κ.α. Το τραγικό συμβάν θα μας θυμίζει κάθε χρόνο τον κίνδυνο που διατρέχουμε από την επισφαλή χρήση επικίνδυνων χημικών. Το «ισοκυανικό μεθύλιο» είναι μια ένωση που χρησιμοποιείται στην παραγωγή φυτοφαρμάκων. Αλλά δεν είναι μόνο αυτή που θέτει τη ζωή μας σε κίνδυνο. Σκεφθείτε μόνο πως πολλά χημικά που περιέχονται σε καθημερινά προϊόντα έχουν κατηγορηθεί για διαταραχές στο ορμονικό σύστημα, καρκίνους, αναπαραγωγικές ανωμαλίες, γενετικές δυσπλασίες, εγκεφαλικές επιπλοκές. Δηλαδή, πόσα άλλα χημικά μας επηρεάζουν αρνητικά;

Περισσότερες πληροφορίες στη σελίδα [www.bhopal.org](http://www.bhopal.org).

# ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ



**Φώτης Κουρμούσης**  
Περιβαλλοντολόγος - Τμήμα Περιβάλλοντος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου  
Μέλος ΔΣ - Σύλλογος Αποφοίτων Περιβαλλοντολόγων Ελλάδας  
Υποψήφιος διδάκτορας, Σχολή Χημικών Μηχανικών, Ε.Μ.Π.  
[fkour@central.ntua.gr](mailto:fkour@central.ntua.gr)



Σύμφωνα με την έκθεση “Σήματα Ε.Ο.Π. 2004”, η οποία αποτελεί μια ετήσια αναφορά του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος για την κατάσταση του περιβάλλοντος στην Ευρώπη, οι βασικότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις κατά τα έτη 2003-2004 προήλθαν κυρίως από φυσικές καταστροφές, καθώς και από τους τομείς της γεωργίας, ενέργειας και μεταφορών. Στην έκθεση αυτή προτείνονται διάφορα μέτρα, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί από την Ε.Ε.

Για την αποτελεσματική προστασία του περιβάλλοντος απαιτείται ο καθορισμός μιας περιβαλλοντικής στρατηγικής. Η στρατηγική αυτή ορίζει στόχους προς επίτευξη καθώς και προγράμματα εφαρμογής δράσεων προς επίτευξη των στόχων. Αυτή είναι η διαδικασία που τηρείται σε επίπεδο της Ε.Ε., όπου έχει εκδοθεί το 6ο Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα Δράσης (Π.Π.Δ.) για το διάστημα 2001-2010. Το κείμενο αυτό καθορίζει τη γενική και ειδική περιβαλλοντική πολιτική στην Ευρώπη για κάθε επίπεδο και τομέα της οικονομίας και κοινωνίας που ενδέχεται να έχει επιπτώσεις στο περιβάλλον, όπως βιομηχανία, γεωργία, προϊόντα, μεταφορές, απόβλητα κλπ.

Οι γενικοί στόχοι που θέτει το 6ο Π.Π.Δ. της Ε.Ε. είναι:

- Αύξηση σε 12% της ενέργειας που προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές ως το 2010
- Μείωση κατά 8% των συνολικών εκπομπών αερίων θερμοκηπίου που συνεισφέρουν στο φαινόμενο της παγκόσμιας θέρμανσης (π.χ. CO<sub>2</sub>) σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 στο διάστημα 2008-2012
- Αναστολή της μείωσης της βιοποικιλότητας ως το 2010
- Έναρξη οικολογικών προμηθειών (π.χ. προϊόντα με eco-label) από ιδρύματα και φορείς της Ε.Ε. το 2007
- Μείωση κατά 10% ως το 2010 και κατά 20% ως το 2020 του αριθμού των ανθρώπων που επηρεάζονται μακροχρόνια από υψηλά επίπεδα θορύβου
- Μείωση κατά 20% ως το 2010 και κατά 50% ως το 2050 των ποσοτήτων αποβλήτων που οδηγούνται προς ταφή, σε σχέση με τα επίπεδα του 2000
- Μείωση κατά 20% ως το 2010 και κατά 50% ως το 2020 των παραγόμενων ποσοτήτων επικινδύνων αποβλήτων, σε σχέση με τα επίπεδα του 2000.



Επιπρόσθετα στις Οδηγίες που εκδίδει η Ε.Ε. καθορίζονται επιμέρους στόχοι προς επίτευξη, όσον αφορά την υλοποίηση και εφαρμογή των εκάστοτε θεμάτων. Στον τομέα των αποβλήτων έχουν θεσπιστεί ειδικοί στόχοι στις επιμέρους ευρωπαϊκές Οδηγίες:

- Συσκευασίες:
- Ανάκτηση 50-65% του βάρους απορριπτόμενων υλικών συσκευασίας
- Ανακύκλωση 25-45% του βάρους του συνόλου των υλικών συσκευασίας και τουλάχιστον 15% για κάθε υλικό συσκευασίας ξεχωριστά
- Οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους:
- Επαναχρησιμοποίηση και ανάκτηση τουλάχιστον 85% (75% για τα παλιά οχήματα) και Επαναχρησιμοποίηση και ανάκτηση τουλάχιστον 80% (70% για τα παλιά οχήματα), ως το 2006

- Επαναχρησιμοποίηση και ανάκτηση τουλάχιστον 95% και Επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση τουλάχιστον 85%, ως το 2015
- Απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού:
- Συλλογή τουλάχιστον 4 κιλών ανά κάτοικο ετησίως ως το 2006
- Χρήση ανακυκλώσιμου πλαστικού στην παραγωγή εξοπλισμού τουλάχιστον κατά 5%
- Εξάλειψη συγκεκριμένων επικινδύνων ουσιών που περιέχονται στον ηλεκτρικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό
- Κάλυψη των εξόδων διαχείρισης των αποβλήτων από τους παραγωγούς ως το 2005.

Η θέσπιση των στόχων γίνεται ώστε αυτοί να πληρούν τα παρακάτω κριτήρια:

- Συγκεκριμένοι, δηλαδή να καθορίζουν επακριβώς το στόχο που πρέπει να επιτευχθεί
- Μετρήσιμοι, δηλαδή να είναι εφικτή η μέτρηση της επίτευξης ή μη, ή του % επίτευξης του στόχου
- Ρεαλιστικοί, δηλαδή να είναι στόχοι επιτεύξιμοι και όχι εξωπραγματικοί
- Χρονικά δεσμευμένοι, δηλαδή να καθορίζεται το χρονικό περιθώριο επίτευξής τους.



Για το σκοπό αυτό πριν τον καθορισμό των στόχων προηγούνται μελέτες που αναλύουν την υφιστάμενη κατάσταση, εξετάζουν τη δυναμική εξέλιξης και εκτιμούν το περιθώριο (ποσοστό) βελτίωσης.

Μετά τη θεσμοθέτηση των στόχων ακολουθεί ο καθορισμός προγραμμάτων επίτευξής τους. Τα περιβαλλοντικά προγράμματα περιλαμβάνουν τις ενέργειες, τους απαιτούμενους ανθρώπινους και υλικοτεχνικούς πόρους, τους υπευθύνους και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης.

Επόμενο βήμα είναι η παρακολούθηση και μέτρηση των προγραμμάτων, ώστε να τεκμηριώνεται η βελτίωση που επιτυγχάνεται και να ελέγχεται το ποσοστό επίτευξης ή μη του στόχου. Αυτό υλοποιείται με την τήρηση στατιστικών στοιχείων τα οποία τροφοδοτούν περιβαλλοντικούς δείκτες, τα αποτελέσματα των οποίων αναλύονται σε εκθέσεις όπως τα ετήσια Environmental Signals.

Τέλος, όλη η παραπάνω διαδικασία έχει την έννοια του κύκλου, δηλαδή η επίτευξη ή μη του στόχου ανατροφοδοτεί τη διαδικασία στοχοθεσίας για τον επανακαθορισμό των στόχων, με σκοπό τη διαρκή βελτίωση του περιβάλλοντος.

Γίνεται κατανοητό ότι στην Ελλάδα δεν ακολουθείται η παραπάνω πρακτική στοχοθεσίας στο περιβάλλον. Ωστόσο μεγάλο πρόβλημα (και δικαιολογία απραξίας) αποτελεί το γεγονός ότι ο καθορισμός των στόχων δε γίνεται από τον εκάστοτε Υπουργό Περιβάλλοντος, αλλά από την Ε.Ε. Συνεπώς η Ελλάδα παραμένει απλός εκτελεστής των επιταγών της Ε.Ε. με υψηλούς ενδεχομένων στόχους προς επίτευξη. Όμως, το αντεπιχείρημα είναι ότι η Ε.Ε. για την επίτευξη των στόχων αυτών διαθέτει και τα απαραίτητα οικονομικά κονδύλια. Η Ελλάδα λοιπόν καλείται να διαχειριστεί με περιβαλλοντικά προγράμματα τους πόρους αυτούς για να επιτυγχάνει τους γενικούς ευρωπαϊκούς στόχους. Έλλειψη αποτελεί η ειδική στοχοθεσία από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, δηλαδή η θεσμοθέτηση επιμέρους εξειδικευμένων στόχων για την επίτευξη των γενικών.

### Χρήσιμες συνδέσεις

1. 6ο Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα Δράσης: <http://europa.eu.int/comm/environment/newprg/>
2. Σήματα Ε.Ο.Π. 2004: [http://reports.eea.eu.int/signals-2004/el/EL\\_Signals\\_web.pdf](http://reports.eea.eu.int/signals-2004/el/EL_Signals_web.pdf) [500 KB]



# ΧΙΟΝΙ



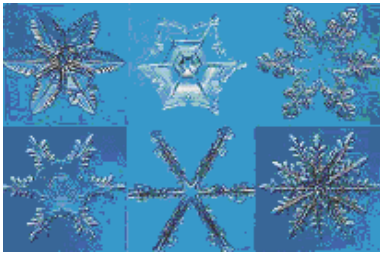
Μαυρομμάτη Άννα  
Περιβαλλοντολόγος στην Αναπτυξιακή Εταιρεία Λήμνου  
a\_m978@hotmail.com, amavrommati@anel-sa.gr



Η συνήθης χαρά των Χριστουγέννων και η συνήθης δυσκολία του χειμώνα. Ας γνωρίσουμε το χιόνι λίγο καλύτερα....

## Η δημιουργία του ...

Όταν το νερό παγώνει, τα μόρια σχηματίζουν ένα κρυσταλλικό πλέγμα με εξαγωνική συμμετρία, το χιονοκρύσταλλο.



Ένας χιονοκρύσταλλος γεννιέται γύρω από ένα κόκκο σκόνης, αναπτύσσεται σε έναν εξαγωνικό κρύσταλλο, 'συγκεντρώνει' και άλλα μόρια νερού στις γωνίες σχηματίζοντας βραχίονες οι οποίοι ανάλογα με τις θερμοκρασίες που συναντά ο χιονοκρύσταλλος καθώς πλανιέται στον αέρα παίρνουν και διαφορετικό σχήμα. Έτσι λοιπόν κατά τη διαδρομή του ένας χιονοκρύσταλλος αποκτά ένα μοναδικό, πολύπλοκο, συμμετρικό σχήμα.

## ... το χρώμα του ...

Το χιόνι ανακλά τις ηλιακές ακτίνες σε ποσοστό 90%. Το γεγονός ότι ανακλά το ηλιακό φως (το οποίο περιέχει όλο το φάσμα συχνοτήτων ακτινοβολίας) τόσο καλά, του προσδίδει το λευκό χρώμα.

## ...και ο ρόλος του

*Μέρος του υδρολογικού κύκλου:* Το νερό εξατμίζεται από τους ωκεανούς και οι υδρατμοί μεταφέρονται από τους ανέμους πάνω από την ξηρά, όπου πέφτουν σαν βροχή, σαν χιόνι ή σαν χαλάζι. Η μισή ποσότητα αυτού του νερού εξατμίζεται μόλις πέσει στη γή. Το υπόλοιπο επιστρέφει στη θάλασσα μέσα από ποτάμια, λίμνες και υπόγειες φλέβες.

*Προστατεύει τα φυτά και το έδαφος:* Σταθεροποιεί τη θερμοκρασία του εδάφους προστατεύοντάς το από το δριμύ ψύχος και τους ανέμους και προλαβαίνει τη διάβρωση. Όταν το χιόνι πέφτει πριν τις παγωνιές δημιουργεί ένα μονωτικό στρώμα πάνω στο έδαφος προστατεύοντας έτσι τις ευαίσθητες ρίζες και κάποιους οργανισμούς. Όταν η θερμοκρασία της ατμόσφαιρας είναι πάνω από το μηδέν, το χιόνι λιώνει και το νερό απορροφάται από το έδαφος το οποίο συμπληρώνει αργά και σταθερά τις ανάγκες του σε νερό. [1]

*Ψυχαγωγεί:* Λειτουργία μάλλον ανθρωποκεντρική. Όπως και να έχει όμως είναι η απαραίτητη συνοδεία των Χριστουγέννων και η μεγάλη χαρά των παιδιών.

*Μπορεί να προκαλέσει σεισμούς:* Το βάρος του χιονιού παραμορφώνει το γήινο φλοιό και μεταβάλλεται καθώς η πίεση ενισχύεται κατά μήκος μιας σεισμικής ρωγμής. "Το πρόσθετο χιόνι αυξάνει τη συμπίεση, συμπιέζοντας και τη ρωγμή μαζί", λέει ο Heki. Όταν το χιόνι λιώνει, η ελευθέρωση βάρους ελευθερώνει την πίεση στη ρωγμή και έτσι την καθιστά πιο πιθανό να μετατοπιστεί ξαφνικά. [2]

## Παραπομπές - Πηγές:

[1] [http://www.valentine.gr/snowgarden\\_gr.htm](http://www.valentine.gr/snowgarden_gr.htm)

[2] <http://www.physics4u.gr/news/2003/scnews843.html>

# ΕΚΔΡΟΜΗ ΤΟΥ Σ.Α.Π.Ε. ΣΤΟ ΟΡΟΣ ΔΙΡΦΗ ΤΗΣ ΕΥΒΟΙΑΣ

Νίκος Μπουρδανιώτης  
Περιβαλλοντολόγος-Msc  
nbourd@env.aegean.gr



Στις 20 και 21 Νοεμβρίου ο Σύλλογος Πτυχιούχων Περιβαλλοντολόγων Ελλάδας διοργάνωσε, με μεγάλη επιτυχία, διήμερη εκδρομή στο όρος Δίρφη της Εύβοιας. Πρόκειται για την πρώτη στη σειρά εκδρομή του συλλόγου, η οποία σχεδιάστηκε και συντονίστηκε από την ομάδα προβολής-επικοινωνίας και κυρίως τον υπεύθυνο αυτής Χρήστο Στάθη. Ο χαρακτηρισμός «σειρά» μπορεί να φαντάζει υπερφιλόδοξος για το μέλλον ανάλογων δραστηριοτήτων, αλλά ανταποκρίνεται πλήρως στις προσδοκίες όλων όσων συμμετείχαν στην εκδρομή.



Η βόλτα ξεκινάει νωρίς το πρωί του Σαββάτου από τα γραφεία του συλλόγου στην Αθήνα. Τρία αυτοκίνητα «γεμάτα» δεινούς πεζοπόρους, φυσιοδίφες, φυσιολάτρες και όλες τις συναφείς ειδικότητες ξεκινούν με αρχικό στόχο την κατάκτηση της... πρωινής εγρήγορσης ή αλλιώς της παραλίας της Χαλκίδας, όπου και καθορίζεται το ραντεβού των οδηγών.

Το ταξίδι προς τα κει αποδεικνύεται κάτι παραπάνω από σύντομο, αφού είναι αλήθεια ότι η πρωτεύουσα της Εύβοιας δε φημίζεται για την απόστασή της από το κλεινόν άστυ. Είναι γνωστό ότι όταν ο ταξιδιώτης κάνει σχέδια και πρόγραμμα για την εκδρομή του, ο καιρός γελάει και περνάει άψογα εμπέζοντάς τον. Ακριβώς για το λόγο αυτό δεν υπήρχε πρόγραμμα καθορισμένο από πριν! Δυστυχώς όμως η τακτική αυτή δεν πρόσφερε πολλά στην περίπτωση μας. Δεν καταφέραμε να τον ξεγελάσουμε με αποτέλεσμα να μας συντροφεύει σε όλη τη διαδρομή με βροχή. Το ρολόι δείχνει έντεκα, και η ομάδα έχει ήδη κατακτήσει τον πρώτο της στόχο, μετά από μανιασμένη μάχη με τα στοιχεία της παραλιακής χαλκιδιώτικης «φύσης». Το μονοπάτι μέχρι την καφετέρια είναι ομολογουμένως δύσβατο! Συγκεντρωμένοι λοιπόν στο café-καταφύγιο, η ομάδα ανακτά τις δυνάμεις της και καθορίζει τους επόμενους στόχους για κατάκτηση.

Καθώς αφήνουμε πίσω τη Χαλκίδα η κορυφή της Δίρφης αρχίζει να αισθάνεται την ανάσα μας. Η πορεία είναι βορειοανατολική και φιλοδοξεί να καταλήξει μέσω του χωριού της Στενής, στο ορεινό καταφύγιο στα 1120 μέτρα υψόμετρο. Η φιλοδοξία γίνεται πράξη μία ώρα μετά, όταν και αντικρίζουμε τις πρώτες ταβέρνες του χωριού. Η στάση στο περίπτερο-κέντρο ενημέρωσης είναι απαραίτητη για την άντληση πληροφοριών ζωτικής σημασίας για τη συνέχιση της εκδρομής. Οι χάρτες ανοίγουν, και η ομάδα αποφάσισε να μιμηθεί τον καιρό...Οι προτάσεις για εναλλακτικές διαδρομές πέφτουν βροχή!

Ωρα δύο το μεσημέρι, και το μονοπάτι Κ1 μας περιμένει. Πρόκειται για μία διαδρομή που ξεκινά από το ορεινό καταφύγιο και καταλήγει στη Στενή. Τα αυτοκίνητα πιάνουν πάλι δουλειά και μας οδηγούν στο καταφύγιο όπου και τελειώνει η βασική αποστολή τους. Το καταφύγιο, στημένο πάνω στο γυμνό βράχο, ξεπροβάλλει πίσω από την πυκνή ομίχλη. Μετά από μία μικρή ξενάγηση στο χώρο, ξεκινάμε άρτια εξοπλισμένοι, την κατάβαση. Χωρίς υπερβολή το μονοπάτι «τα έχει όλα και συμφέρει»! Έλατα και μαύρη πευκή στα ψηλότερα σημεία, καστανιές και χαλέπιος πεύκη χαμηλότερα, δεκάδες είδη μανιταριών (παρά τις απεγνωσμένες μας προσπάθειες, στρουμφάκια δεν καταφέραμε να δούμε)... Η διαδρομή διαρκεί περίπου 2 ώρες και αφήνει σε όλους μία ιδιαίτερα γλυκιά γεύση. Αλλά όπως είναι γνωστό, μετά το γλυκό είναι η σειρά του αλμυρού...Πράγματι έχουμε επιστρέψει στην πρώτη θέα της Στενής, εκείνη με τις πολύ ενδιαφέρουσες ταβέρνες. Αυτή τη φορά δεν τις προσπερνάμε. Το απόγευμα φεύγει, μέσα σε κλίμα ευφορίας.



Οι αναβάτες ή μάλλον οι καταβάτες είναι ώρα να επιστρέψουν στο καταφύγιο. Αύριο είναι η «μεγάλη ημέρα», όπου ο υπέρτατος στόχος της εκστρατείας θα πάρει σάρκα και οστά: ανάβαση στην κορυφή της Δίρφης! Η παγωμένη βραδιά προσφέρεται για συνέχιση του κλίματος της ταβέρνας. Η ομάδα χαλαρώνει και κάνει σχέδια για την αυριανή κατάκτηση. Το «χλιαρό» χιόνι που έχει ήδη αρχίσει να πέφτει δεν ανησυχεί κανένα. Είχαμε όμως λογαριάσει χωρίς τον ξενοδόχο καιρό! Το πρωινό ξύπνημα της Κυριακής επιφυλάσσει μία ιδιαίτερα αναπάντεχη, αλλά τελικά ευχάριστη εκπληξη. Το

χιόνι έχει κάνει έντονη την παρουσία του παντού. Μπροστά στο αναμένο τζάκι η ομάδα αποφασίζει να κατηφορίσει αντί να ανηφορίσει. Η κορυφή θα μας περιμένει να την κατακτήσουμε κάποια άλλη φορά. Η πεζοπορία στο χιόνι που ακολουθεί είναι κάτι παραπάνω από διασκεδαστική. Η θέα της θάλασσας στο βάθος μας υπενθυμίζει συνεχώς ότι βρισκόμαστε σε νησί.

Η επιστροφή στο καταφύγιο προσφέρει σε όλους την απαραίτητη ζεστή χαλάρωση, πριν την αναχώρηση. Αφού «ξεθάβονται» τα αυτοκίνητα και εξοπλίζονται με αλυσίδες, η ομάδα χαιρετά τη βάση της και γλιστρά στο χιονισμένο δρόμο της επιστροφής.

Η τελευταία στάση γίνεται στο χωριό Καθενοί. Πρόκειται για την ύστατη προσπάθεια να καθυστερήσουμε την επιστροφή στην Αθήνα. Ένας τελευταίος ανεφοδιασμός με ντόπια προϊόντα και η εκδρομή οδεύει στην ολοκλήρωσή της.

Ελπίζουμε να καταφέραμε να σας μεταφέρουμε το κλίμα της ομάδας παρόλο που δε φημιζόμαστε για το συγγραφικό μας ταλέντο. Αν όχι ξέρετε τι πρέπει να κάνετε (εκτός από το να μας απαγορέψετε να αρθρογραφούμε στο περιοδικό). Η επόμενη εκδρομή μας περιμένει όλους να την τιμήσουμε με την παρουσία μας. Και θα χαρεί πολύ να φιλοξενήσει καινούρια πρόσωπα και καταστάσεις.

# ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΛΑΝΗΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ



Μαυράκη Δήμητρα  
Περιβαλλοντολόγος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου  
MSc Επιστήμη & Τεχνολογία Υδατικών Πόρων, Ε.Μ.Π.  
dmavraki@hotmail.com



Στην όμορφη πόλη της Μυτιλήνης, το χρονικό διάστημα από 18 έως 21 Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκε το ετήσιο συνέδριο της Ένωσης των Ελλήνων Οικολόγων και της Ελληνικής Ζωολογικής Εταιρείας, με τίτλο «Βιοποικιλότητα και πλανητική αλλαγή». Συνδιοργανωτής του συνεδρίου ήταν το Τμήμα Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Η έναρξη του συνεδρίου έγινε στον καινούριο χώρο του Δημοτικού Θεάτρου της πόλης και ήταν πανηγυρική, καθώς το Πανεπιστήμιο γιόρταζε τη συμπλήρωση των 20 ετών της δημιουργίας του.



Κατά τη διάρκεια της έναρξης παρουσιάστηκαν μερικές ενδιαφέρουσες εισαγωγικές ομιλίες. Σε αυτές έγιναν αναφορές στον ορισμό της βιοποικιλότητας, στη διαφοροποίηση του οικολόγου ως επιστήμονα και του ευαισθητοποιημένου φυσιολάτρη, σε συγκεκριμένες οικολογικές ανησυχίες και προβλήματα που έχουν καταγραφεί στην ευρύτερη περιοχή της Μυτιλήνης, στο σύγχρονο ρόλο του Περιβαλλοντολόγου κ.λπ.

Αναφορικά με τη βιοποικιλότητα, όπως προέκυψε μετά και από την παρακολούθηση πολυάριθμων εισηγήσεων επιστημόνων και φορέων που συμμετείχαν, συμπεραίνεται ότι αυτή καθορίζεται με την παρακολούθηση και αξιολόγηση ιστορικών δεδομένων. Η οικολογία είναι ένας κλάδος της επιστήμης, ο οποίος δεν έχει όπως άλλοι επιστημονικοί κλάδοι, π.χ. της Φυσικής, συγκεκριμένους απaráβατους Νόμους, αλλά ούτε στηρίζεται σε παραδοχές. Αντιθέτως, υπήρχε απόλυτη ομοφωνία κατά την έκφραση της άποψης ότι η Οικολογία είναι ένας δυναμικός κλάδος και η βασική της έννοια, η βιοποικιλότητα, στηρίζεται αποκλειστικά σε ιστορικές παρατηρήσεις. Μετά την αξιολόγηση των παρατηρήσεων, καθίσταται απαραίτητη η ύπαρξη πολιτικής βούλησης, δεδομένου ότι μόνο με τον καθορισμό συγκεκριμένων πολιτικών στόχων, μπορεί να επιλεγεί η επιθυμητή κατάσταση. Με άλλα λόγια οι πολιτικοί στόχοι κρίνουν κατά πόσο η υφιστάμενη ποικιλία ζωής είναι επιθυμητή ή όχι με βάση τα διαθέσιμα δεδομένα. Στη δεύτερη περίπτωση, δεχόμαστε ότι έχουμε επέλθει σε κατάσταση υποβάθμισης της βιοποικιλότητας και συνεπώς κρίνεται απαραίτητος ο σχεδιασμός





[www.kpe-kastor.kas.sch.gr/istoselida-biodiversity](http://www.kpe-kastor.kas.sch.gr/istoselida-biodiversity)

συγκεκριμένων μέτρων και η υλοποίηση ειδικών δράσεων για την αναστροφή της κατάστασης.

Αναφορές έγιναν και στον παρεξηγημένο ρόλο του Οικολόγου. Όλοι γνωρίζουμε διάφορους χαρακτηρισμούς που έχουν, κατά καιρούς, αποδοθεί στους Οικολόγους (π.χ. αναχρονιστές). Αυτό ερμηνεύτηκε από το γεγονός ότι συγχέονται οι οικολόγοι ως επιστήμονες με τους ευαίσθητοποιημένους φυσιολάτρες. Γιατί όπως ειπώθηκε οι πρώτοι μιλάνε στηριζόμενοι σε επιστημονικές βάσεις, ενώ οι άλλοι στηρίζονται σε ευαισθησίες. Συνεπώς, είναι ανάγκη η κοινωνία να επαναπροσδιορίσει – διακρίνει τους ρόλους του κάθε ένα και αναλόγως να εκφράζει στο μέλλον την εμπιστοσύνη της.

Στο πλαίσιο αυτό, της παροχής δηλαδή επιστημονικής υποστήριξης προς το κοινωνικό σύνολο, έρχεται να διαδραματίσει το δικό του σημαντικό ρόλο και ο Περιβαλλοντολόγος. Ο διεπιστήμονας, ο οποίος έχει την ικανότητα να εστιάσει στα σύγχρονα περιβαλλοντικά προβλήματα και να σχεδιάσει συγκεκριμένες δράσεις για την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους.

Πέραν, όμως, της επιστημονικής υποστήριξης για την ολοκληρωμένη και αποτελεσματική προσέγγιση των περιβαλλοντικών ζητημάτων, είναι απαραίτητη η ύπαρξη δύο ακόμα παραμέτρων: η πολιτική βούληση και η κοινωνική συναίνεση. Μόνο με τη συνύπαρξη των τριών αυτών παραμέτρων είναι σκόπιμο να μιλάμε για Περιβαλλοντικό Σχεδιασμό στην Ελλάδα.

Τελειώνοντας τη σύντομη αναφορά μου στο συνέδριο, θα ήθελα να εκφράσω την ικανοποίησή μου για τη συμμετοχή μου σε αυτό και να πω ότι είναι πολύ σημαντικό το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και δη το Τμήμα Περιβάλλοντος να πρωταγωνιστεί σε τέτοιου είδους διοργανώσεις.

# ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΤΕΧΝΗΤΩΝ ΔΕΝΔΡΩΝ Η ΟΧΙ;

Αθηνά Κόρμαλη  
BSc Διαχείριση Περιβάλλοντος – Middlesex university,  
London  
athenakormali@hotmail.com



Τα Χριστούγεννα, όπως όλοι γνωρίζουμε, ένα από τα πλέον συνηθισμένα διεθνώς έθιμα είναι η αγορά Χριστουγεννιάτικου Δέντρου και ο στολισμός του με πολύχρωμες μπάλες παντός είδους στολίδια, φωτάκια κ.λ.π.

Τις ημέρες των Χριστουγέννων είναι εύλογη η μεγάλη ζήτηση των



χριστουγεννιάτικων δένδρων είτε τεχνητών είτε φυσικών. Όλοι θα έχουμε παρατηρήσει μικροπωλητές χριστουγεννιάτικών φυσικών δένδρων σε αρκετά σημεία του οδικού δικτύου. Παράλληλα σε μεγάλα πολυκαταστήματα, supermarket, εποχιακά καταστήματα υπάρχουν χριστουγεννιάτικα δένδρα, διαφόρων μεγεθών και χρωμάτων για

όλες τις προτιμήσεις των καταναλωτών.

Και στις δύο περιπτώσεις παρατηρείται αξιοσημείωτος τζίρος πωλήσεων κάθε χρόνο.

Έτσι λοιπόν, το αγοραστικό κοινό, έχει δύο επιλογές αναφορικά στην αγορά των Χριστουγεννιάτικων δένδρων, τα φυσικά και τα τεχνητά. Η χρήση ποιου από τα δύο όμως έχει μεγαλύτερη οικολογική επιβάρυνση στο περιβάλλον;

## ● Πλεονεκτήματα **ΤΕΧΝΗΤΩΝ** χριστουγεννιάτικων δένδρων

- Δεν χάνει το φύλλωμα του
- Είναι εύκολη η μεταφορά τους και η αποθήκευση τους μετά τα Χριστούγεννα μέχρι τον επόμενο χρόνο. (συναρμολογούμενα).

- Ομοιόμορφη παρουσία (ύψος-μέγεθος)
- Μεγαλύτερο κύκλο ζωής χωρίς φθορές, με σημαντική μείωση του κόστους αγοράς κάθε χρόνο
- Εγγύηση 5 και 10 ετών πολλές φορές (αναλογιστείτε πόσα φυσικά χριστουγεννιάτικα δένδρα αντιστοιχούν στην εγγύηση του τεχνικού)

### ● Μειονεκτήματα **ΤΕΧΝΗΤΩΝ** Χριστουγεννιάτικων δένδρων

- Δεν είναι βιοδιασπώμενο, μπορεί να παραμείνει στην ίδια κατάσταση θαμμένο, αναλλοίωτο για μεγάλο χρονικό διάστημα προκαλώντας σημαντικό πρόβλημα στο περιβάλλον
- Ορισμένα, τα υλικά δεν είναι ανακυκλώσιμα (πλαστικό)

### ● Πλεονεκτήματα **ΦΥΣΙΚΩΝ** Χριστουγεννιάτικων δένδρων

- Δημιουργεί φυσική ατμόσφαιρα
- Φυσικό χρώμα και άρωμα
- Στο τέλος των Χριστουγέννων, μπορεί να ανακυκλωθεί εύκολα και

γρήγορα, ενώ μπορεί να καεί και στο τζάκι

### ● Μειονεκτήματα **ΦΥΣΙΚΩΝ** Χριστουγεννιάτικων δένδρων

- Κατά τη διάρκεια ζωής του, μέχρι να κοπεί η ύπαρξη του παίζει σημαντικό ρόλο στην οικολογική αλυσίδα.

Όποια και να είναι η απόφαση του αγοραστή, η καταναλωτική manía προκαλεί τις περισσότερες φορές σημαντική επιβάρυνση στο Οικολογικό σύστημα.



# ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ



## ΤΑΚΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΣΤΟΧΩΝ

Ο ΠΣΧΜ ξαναχτύπησε. Στο δελτίο του ΤΕΕ (1 Νοεμβρίου 2004, τεύχος 2317, σελ 89) ανακοινώνει ότι έστειλε εξώδικο στο ΑΣΕΠ και στο Δήμο Σιδηροκάστρου επειδή απέκλεισε από προκήρυξη ΠΕ Περιβαλλοντολόγου που προκηρύχθηκε από τον Δήμο, διπλωματούχους Χημικούς Μηχανικούς. Η τακτική του ΠΣΧΜ επί του προκειμένου, αλλά και οποιουδήποτε συλλογικού οργάνου να διεκδικεί επίμονα και με συνέπεια ακόμη και παράλογα αιτήματα και επαγγελματικά δικαιώματα για τα μέλη του πρέπει να μας παραδειγματίσει. Πιστεύω ότι ο καλύτερος τρόπος να πετύχουμε τον -κατά την γνώμη μου- Νο 1 στόχο και σκοπό μας, δηλαδή την διασφάλιση των επαγγελματικών μας δικαιωμάτων, είναι η επιμονή στον στόχο και η επιθετική τακτική.

Επειδή δυστυχώς εμείς ακόμα δεν είμαστε σε θέση να μεθοδεύουμε εξελίξεις εξωθεσμικά και στους διαδρόμους των κέντρων αποφάσεων, πρέπει να κινηθούμε θεσμικά δίνοντας παράλληλα δημοσιότητα στα θέματα που μας αφορούν.

Ο παραλογισμός, τα χυδαία συντεχνιακά κεκτημένα και θέσφατα, και τα έξω από κάθε επιστημονική λογική και ηθική τεκταινόμενα στο τομέα του περιβάλλοντος πρέπει να καταδειχθούν από το συλλογικό όργανο των περιβαλλοντολόγων, αλλά και από τον καθένα μας ξεχωριστά. Κυρίως όμως να υπάρχει επίσημος αντίλογος και παρουσία.

Η έλλειψη οργανωμένου αντιλόγου και δράσης απέναντι σε κάθε είδους λογική η παράλογη δραστηριότητα που θίγει τα βασικά επαγγελματικά μας δικαιώματα μας καθιστά περισσότερο αδύναμους. Η αδράνεια εκ μέρους μας θα οδηγήσει άλλες επαγγελματικές ομάδες αλλά και τα κέντρα εξουσίας που μας αφορούν και μας επηρεάζουν να μας θεωρούν ακίνδυνους και ανώδυνους. Δηλαδή ανυπόληπτους. Και η στάση τους απέναντί μας θα είναι όπως καταλαβαίνεται ανάλογη.

Από την στιγμή που τα δίκαια επαγγελματικά μας δικαιώματα δεν θεωρούνται ακόμη αυτονόητα, έχουμε εμείς πρώτα την υποχρέωση να συγκρουστούμε με αυτούς που δόλια τα σφετερίζονται. Δεν μπορεί π.χ. ο Χημικός Μηχανικός με πέντε μαθήματα σχετικά με το περιβάλλον να εξισώνεται με την τετραετή φοίτηση ενός περιβαλλοντολόγου και να έχει περισσότερα μάλιστα δικαιώματα από αυτόν. (Δεύτεροι στο προσοντολόγιο, με εμάς τρίτους, Δικαίωμα μελετητή στη Κατηγορία 27, Πρόσληψη στην εκπαίδευση και άσκηση διδακτικού έργου στην περιβαλλοντική εκπαίδευση, με εμάς έξω από το παιχνίδι.). 'Εκραγείτε' συνάδελφοι! Θα μας κάνει καλό. Οι ίδιοι (Μηχανικοί) σε θέματα που τους αφορούν διαμαρτύρονται έντονα με κάθε ευκαιρία πλέον των άλλων δράσεων. (π.χ. στο θέμα της τριετούς φοίτησης των ΤΕΙ και τα επαγγελματικά δικαιώματα που θα αποκτήσουν οι απόφοιτοι των ΤΕΙ.) Και συγκρίνετέ το με το δικό μας θέμα.



Την σκληρή γραμμή που πρέπει να ακολουθήσει ο σύλλογος για την επίτευξη των στόχων μας προσωπικά την θεωρώ απαραίτητη. Στο κάτω-κάτω δεν έχουμε τίποτα να χάσουμε, πέραν του χαρακτηρισμού των 'καλών παιδιών'.

Κατά την γνώμη μου ο σύλλογος άμεσα πρέπει να αποστείλει επιστολή στον Δήμο Σιδηροκάστρου επισημαίνοντας και τονίζοντας το γιατί οι Πτυχιούχοι Περιβαλλοντολόγοι υπερτερούν έναντι των υπολοίπων. Το σχετικό έγγραφο που θα συνταχθεί με φρασεολογία διπλωματική αλλά ξεκάθαρη και επιτακτική (authoritative), θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως πρότυπο έτσι ώστε να αποστέλλετε από εδώ και πέρα σε οποιοδήποτε δήμο ή υπηρεσία έχουμε την υπόνοια ότι θα προκηρύξει ή προκηρύσσει θέση ΠΕ Περιβάλλοντος, με σκοπό:

- να προλαβαίνουμε τον ΠΣΧΜ ή οποιοδήποτε άλλο
- να εφοδιάζουμε την φαρέτρα του εκάστοτε Δήμου /υπηρεσίας με τεκμηριωμένες θέσεις και απαντήσεις,
- να κάνουμε γνωστή την θέση μας και αισθητή την παρουσία μας ως ένα συμπαγές σύνολο που ξέρει τι θέλει και ένας σοβαρός φορέας προώθησης των νόμιμων συμφερόντων μας.

Σε γενικές γραμμές έχει γίνει κατανοητό ότι για τους δικούς της προφανείς λόγους η πολιτεία παραβλέπει την αντικειμενική αδυναμία του κάθε λογής «περιβαλλοντολόγου» για ουσιαστική προσφορά στην ενασχόλησή του με το περιβάλλον και τα ζητήματα που το απασχολούν, αφού οι περισσότεροι στερούνται εκπαίδευσης, ή απέκτησαν στοιχειώδη εκπαίδευση με συμπληρώματα μαθημάτων στο πρόγραμμα σπουδών τους, ή είναι εξειδικευμένοι σε κάποιον από τους τομείς που συνθέτουν αυτό που λέμε περιβάλλον χωρίς όμως να είναι σε θέση να αντιληφθούν και να αξιολογήσουν την πολυπλοκότητα των περιβαλλοντικών προβλημάτων

και τις συνέπειες που δημιουργούνται εξαιτίας αυτής της πολυπλοκότητας.

Συγχρόνως χρησιμοποιεί τις εργασιακές ανάγκες που εκ των πραγμάτων δημιουργήθηκαν σε σχέση πάντα με το περιβάλλον, ως μια μεγάλη δεξαμενή δημιουργίας θέσεων εργασίας-αντίδοτο στην αποτυχία της να ενισχύσει εκείνους τους θεσμούς που θα οδηγήσουν στην δημιουργία αντιστοίχων με την επιστημονική κατάρτιση των υποψηφίων θέσεων εργασίας. Έτσι ανακουφίζει με αυτό τον τρόπο την πλειοψηφία των ανέργων επιστημόνων - υποψηφίων ψηφοφόρων, θυσιάζει όμως με αυτή την λογική τον ευαίσθητο τομέα του περιβάλλοντος, και παραβλέπει συγχρόνως το αυτονόητο δικαίωμα των νέων εξειδικευμένων επιστημόνων να προσφέρουν σε συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού τις γνώσεις που απέκτησαν στα εξειδικευμένα πανεπιστημιακά τμήματα που η ίδια η πολιτεία δημιούργησε!

Αυτή η πρακτική-ολετήρας για το περιβάλλον, οδηγεί στο να διατηρούνται άθικτα τα συντεχνιακά κεκτημένα των ήδη ευνοημένων αλλά δημιουργεί και νέα προκλητικά και παράλογα κεκτημένα εις βάρος των εξειδικευμένων επιστημόνων αλλά και της προστασίας του περιβάλλοντος. Η αντίληψη της πολιτείας, ότι η προστασία του περιβάλλοντος είναι ακόμη ένα δημόσιο έργο που μπορεί να δοθεί "εργολαβικά" προς εκμετάλλευση σε οποιαδήποτε συντεχνία ή οποιοδήποτε ανειδίκευτο ή ημι-επαγγελματία το απαιτεί, οδηγεί πλέον των άλλων ζοφερών, στην θλιβερή πρωτιά της χώρας σε αντιπεριβαλλοντικές επιδόσεις. Η διατήρηση της ίδιας αντίληψης αλλά και η δική μας νιρβάνα που θα μας οδηγήσει;

Η απάντησή μας σε αυτές τις αντιλήψεις και πρακτικές θα πρέπει να είναι άμεση και δυναμική.

Τάσος Παπαδόπουλος - Περιβαλλοντολόγος

# ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΙΣ ΜΠΕ



## «ΕΙΔΙΚΟΙ»... ΕΙΔΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Τάσος Παπαδόπουλος Περιβαλλοντολόγος MSc in  
Environmental Impact Assessment and Management  
[eiadirect@hotmail.com](mailto:eiadirect@hotmail.com) , [apapadopoulos@in.gr](mailto:apapadopoulos@in.gr),



Την τελευταία 25ετία η προστασία του περιβάλλοντος έχει αναδειχθεί σε ένα από τα πρώτα θέματα στην ατζέντα των συζητήσεων που διεξάγονται στην χώρα και κατά συνέπεια στην 'παραγωγή' νομοθεσίας και στην προσπάθεια εφαρμογής πολιτικών. Έχουν εισαχθεί σχετικά νέες έννοιες, αρχές και στόχοι όπως αυτός της αειφόρου ανάπτυξης, στόχοι που προϋποθέτουν βέβαια μακροπρόθεσμο σχεδιασμό.

### **Ανάγκη για Μ.Π.Ε.**

Ο καθορισμός της πολιτικής και των μέτρων που χρησιμοποιούνται για την προστασία του περιβάλλοντος, πηγάζει από το άρθρο 24 του συντάγματος και εφαρμόζεται μέσα από μια σειρά Νόμων, Προεδρικών Διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων. Μεγάλο ρόλο στην διαμόρφωση πολιτικής και την παραγωγή νομοθεσίας έπαιξαν βέβαια και οι απαιτήσεις της Ε.Ε. Από την ισχύουσα νομοθεσία λοιπόν προέκυψε και η ανάγκη της μελέτης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων (οι γνωστές Μ.Π.Ε.) των έργων και των δραστηριοτήτων, πολύτιμα 'εργαλεία' περιβαλλοντικού και χωροταξικού σχεδιασμού η ορθή χρήση των οποίων θα μπορούσε να συμβάλει στο να πλησιάσουμε τον στόχο της αειφόρου ανάπτυξης.

Εξαιρουμένων ειδικών περιπτώσεων, η αδειοδότηση και συνεπώς η χρηματοδότηση και υλοποίηση έργων και δραστηριοτήτων τόσο από εθνικά και κοινοτικά προγράμματα όσο και από ιδιωτικά κεφάλαια, στο παρελθόν αλλά και σήμερα προϋποθέτουν την ύπαρξη Μ.Π.Ε.

Σε πολλές περιπτώσεις, υφιστάμενα έργα που χρειάζονται βελτίωση χρειάζονται και χρειάζονται επίσης Μ.Π.Ε. για να καλύψουν το τυπικό κενό που δημιουργείται

### **Ανάθεση των Μ.Π.Ε.**

Από το 1981 (με το περίφημο Π.Δ.1180/81) οπότε και για πρώτη φορά απαιτείται Μ.Π.Ε. και μέχρι το 1998 δεν είχε ορισθεί ιδιαίτερη κατηγορία μελετών στην οποία να εμπίπτουν και με βάση την οποία να ανατίθενται οι Μ.Π.Ε..

Αυτή η πίεση για περιβαλλοντική αδειοδότηση, οδήγησε στην αντιμετώπιση τόσο της διαδικασίας (με το απολύτως οξύμωρο πρώτα να χωροθετείται το έργο και μετά να εξετάζονται οι Περιβαλλοντικές επιπτώσεις), όσο και των ίδιων των Μ.Π.Ε. ως τυπικής υποχρέωσης και στην ανάθεση τους με εργολαβικό τρόπο σε κάθε λογής 'μελετητές', η επιστημονική κατάρτιση κυρίως αλλά και η ευαισθησία τους σε σχέση με το περιβάλλον και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης να είναι δύσκολο να εντοπισθούν και να κριθούν αντικειμενικά.

Σε γενικές γραμμές η κατάρτιση των μελετητών (όσοι είχαν) ήταν συνήθως ξένη προς το αντικείμενο αφού δικαίωμα εκπόνησης ΜΠΕ είχε ο οποιοσδήποτε είχε διάθεση να το κάνει. Ως φυσική συνέπεια ήρθε η σύνταξη φθηνών, γρήγορων και τυποποιημένων Μ.Π.Ε. χαμηλής ποιότητας που αναλώνονται συνήθως στην τεχνική περιγραφή -αφού τόσο γνώριζαν αυτοί που τις συνέτασσαν- και πάσχουν ιδιαίτερα στον εντοπισμό την αξιολόγηση και την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των έργων.

Κύρια προτεραιότητα βέβαια ήταν, και συνεχίζει να είναι η κατασκευή κυρίως αλλά και η λειτουργία του έργου αφού αυτό απαιτεί η λογική της 'ανάπτυξης' του τόπου και όχι η προστασία του περιβάλλοντος και του χώρου που το φιλοξενεί.

Μετά από 17 χρόνια πρακτικής και εμπλουτισμού της νομοθεσίας, καταφθάνει το Π.Δ. υπ. Αριθ. 256/1998 (ΦΕΚ 190/Α/12-8-1998) με το οποίο καθορίζεται ειδική κατηγορία μελετών, η κατηγορία 27, που αφορά στις Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Η ανάθεση της σύνταξης Μ.Π.Ε. εμπίπτει πλέον στις διατάξεις του Ν 716/1977, Περί μητρώου μελετητών και αναθέσεως και εκπονήσεως μελετών.

Σύμφωνα με τον παραπάνω νόμο ορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 4 ότι 'Εκαστος μελετητής δύναται να εγγραφεί τη αιτήσσει του εις το μητρώο μελετητών...εις δύο το πολύ κατηγορίας μελετών...σχετικάς προς την επιστημονικήν ειδικότητα αυτού...'. Με βάση αυτό το νόμο υπέβαλαν τις αιτήσεις τους από το 1998 (οπότε και καθορίστηκε η κατηγορία 27) οι

ενδιαφερόμενοι έτσι ώστε να αποκτήσουν δικαίωμα εκπόνησης μελετών που εμπίπτουν στην κατηγορία 27.

Με τον καινούργιο νόμο περί μελετών που αντικαθιστά τον Ν 716/1977, (Νόμος Υπ' αριθ. 3164 Μητρώα Μελετητών, ανάθεση και εκπόνηση μελετών και παροχή συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις' - ΦΕΚ 176 2/8/2003 και στο Άρθρο 5, παρ. 3) επαναλαμβάνεται ρητώς ότι: 'Η εγγραφή στο Μητρώο μελετητών διενεργείται ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, με κατάταξη σε μία ή δύο κατηγορίες μελετών, με βάση τις εξειδικευμένες επιστημονικές ή τεχνικές γνώσεις του αιτούντος, όπως αυτές προκύπτουν από τον τίτλο και τον τομέα των σπουδών του ...

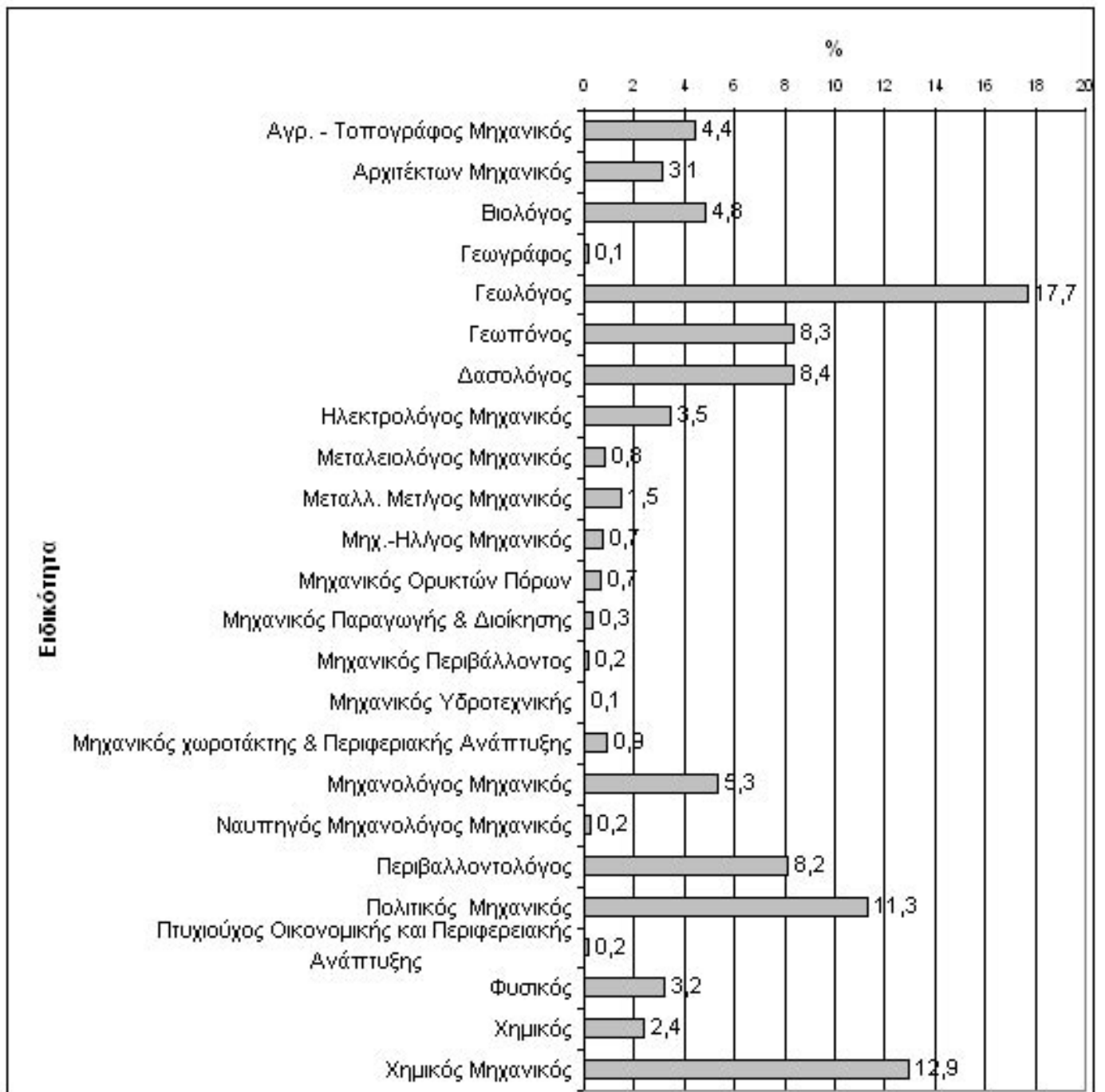
Έχοντας υπόψη τις παραπάνω διευκρινήσεις έγινε μια προσπάθεια εντοπισμού και καταμέτρησης των ειδικοτήτων που θεωρείται ότι έχουν εξειδικευμένες επιστημονικές γνώσεις και άρα έχουν δικαίωμα εκπόνησης Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

## **Αποτελέσματα Καταμέτρησης**

Η καταμέτρηση αφορά στα ατομικά μελετητικά πτυχία που ανήκουν στην κατηγορία 27, διενεργήθηκε τον Ιούνιο του 2004, και αφορά όλη την χώρα. Η ταξινόμηση έγινε με βάση την ειδικότητα που δηλώνεται ως πρώτη, την τάξη του πτυχίου, και την έδρα του πτυχίου. Πηγή είναι η επίσημη ιστοσελίδα του το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. / Γ.Γ.Δ.Ε, Δ/ΝΣΗ Δ15, Τμήμα Μητρώου Μελετητών.

Από την καταμέτρηση των στοιχείων, προκύπτει λοιπόν ότι οι 'σχετικές' προς το περιβάλλον επιστημονικές ειδικότητες των μελετητών στην Ελλάδα μόνο, φτάνουν αισίως τις σαράντα δύο (42!) (βλ. Σχήμα 1 και Πίνακα 1). Το αν από τον τίτλο της ειδικότητας και τις εξειδικευμένες επιστημονικές ή τεχνικές γνώσεις των περισσότερων μελετητών προκύπτει σχέση... με το περιβάλλον αυτό είναι εύκολο να το αντιληφθείτε. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται παρακάτω:





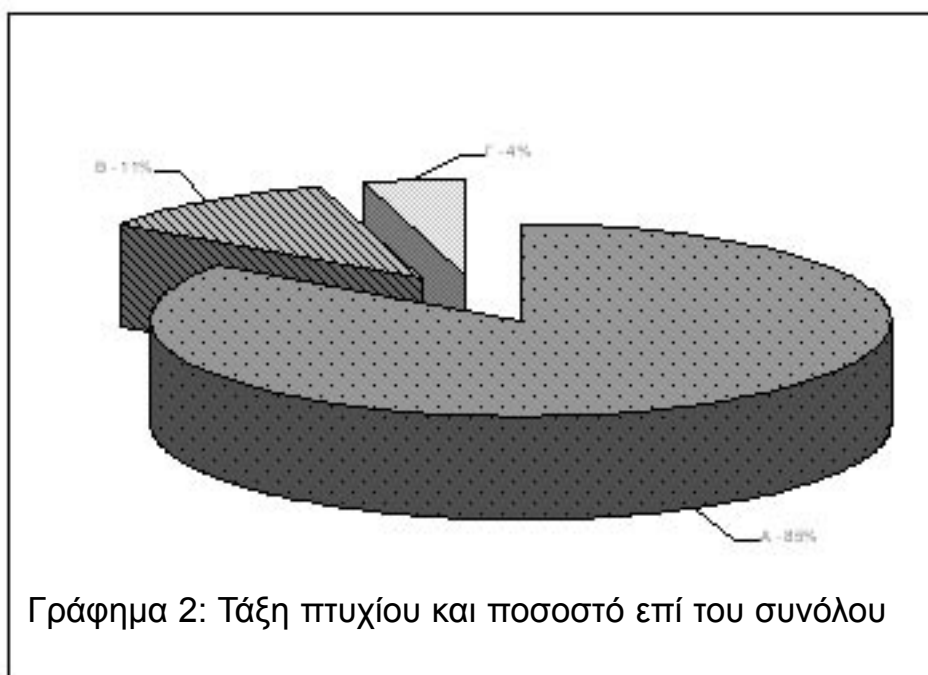
Διάγραμμα 1: Ειδικότητες με εκπροσώπηση μεγαλύτερη του ενός μελετητή. Ποσοστό επί του συνόλου.

Πίνακας 1: Ειδικότητες που εκπροσωπούνται από ένα μελετητή και η τάξη πτυχίου

α/α	Ειδικότητα	Τάξη Πτυχίου			Σύνολο
		A	B	Γ	
1	Γεωφυσικός	0	1	0	1
2	*Δομοστατικός Μηχανικός	1	0	0	1
3	Ενεργειακός Ηλεκτρολόγος Μηχ. Με ειδίκευση στις Ηλεκτρικές Μηχανές	1	0	0	1
4	Ηλεκτρονικός Μηχανικός	1	0	0	1
5	Μαθηματικός	1	0	0	1
6	Μετεωρολόγος Σχολής Ικάρων	0	1	0	1
7	Μηχανικός Αυτοκινήτων	1	0	0	1
8	Μηχανικός Ενεργειακών Επιδράσεων στο Περιβάλλον	1	0	0	1
9	Μηχανικός με κατεύθυνση Βιοχημεία και Χημεία τροφίμων	1	0	0	1
10	Μηχανικός Περιβαλλοντικής Χημικής Τεχνολογίας	1	0	0	1
11	Οικολόγος	1	0	0	1
12	Οικονομολόγος	1	0	0	1
13	Πτυχιούχος ΠΑΣΠΕ	1	0	0	1
14	Πτυχιούχος Φαρμακευτικής και Περιβαλλοντικής Υγείας	1	0	0	1
15	Συγκοινωνιολόγος Μηχανικός	1	0	0	1
16	Φυσιογνώστης Ωκεανογράφος	0	0	1	1
17	Χημ. Μηχ. Ειδικ. Τεχν. & Χημεία Προϊόντων Διατροφής	1	0	0	1
18	Χημικός Μηχανικός με Ειδίκευση στην Οργανική Χημική Τεχνολογία	1	0	0	1

\*Στην καταμέτρηση ο Δομοστατικός Μηχανικός συμπεριλαμβάνεται στους πολιτικούς Μηχανικούς

- Στο σύνολο της Χώρας, τον Ιούνιο του 2004, εντοπίζονται 2.134 μελετητές κάτοχοι πτυχίου κατηγορίας 27 (Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων) οι οποίοι εκπροσωπούν συνολικά Σαράντα Δύο (42) Ειδικότητες.
- Είκοσι τέσσερις (24) ειδικότητες εκπροσωπούνται με περισσότερους του ενός μελετητή.
- Δεκαοκτώ (18) ειδικότητες εκπροσωπούνται με έναν μελετητή. Από τα στοιχεία δεν προκύπτει κάποιου είδους σχέση με το αντικείμενο του περιβάλλοντος για τους περισσότερους από αυτούς.
- Η μεγαλύτερη τάξη πτυχίου είναι η Γ τάξη.
- Οι Περιβαλλοντολόγοι κατέχουν συνολικά 174 πτυχία, Από αυτά τα 162 ανήκουν στην Α τάξη, τα 12 ανήκουν στην Β τάξη, ενώ δεν υπάρχει κανένας Περιβαλλοντολόγος κάτοχος πτυχίου Γ τάξης.
- Από τα 2.134 πτυχία, τα 95 είναι Γ τάξης, τα 232 Β τάξης, και τα 1.807 Α τάξης (Γράφημα 2).
- Σε σύνολο 95 πτυχίων Γ τάξης (δηλαδή πτυχία που αναλαμβάνουν μεγάλα και σημαντικά έργα που απαιτούν σημαντικές περιβαλλοντικές γνώσεις), στην Αθήνα βρίσκεται το 77,8% (74),



ενώ στην Θεσσαλονίκη το 14,7% (14). Τα 7 εναπομείναντα πτυχία Γ τάξης (7,3%) βρίσκονται στην Πάτρα (Πολιτικός Μηχανικός), στην

Λάρισα (Χημικός Μηχανικός), στην Μαγνησία (Μεταλ. Μετ/γος Μηχανικός), στα Ιωάννινα (Δασολόγος), στην Αιτωλοακαρνανία (Δασολόγος), στην Φθιώτιδα (Γεωλόγος, Μεταλλειολόγος Μηχανικός).

- Οι πολιτικοί Μηχανικοί έρχονται πρώτοι σε ποσοστό κατοχής πτυχίων Γ τάξης (29,5%), ενώ ακολουθούν οι Χημικοί Μηχανικοί (12,6%), οι Βιολόγοι (11,6), οι Δασολόγοι (9,5%), οι Γεωλόγοι (8,4%), οι Τοπογράφοι Μηχανικοί (6,3%), οι Αρχιτέκτονες Μηχανικοί (5,3%), οι Χημικοί (5,3%). Με 2,1% ακολουθούν οι Μεταλλειολόγοι Μηχανικοί, οι Μηχανολόγοι Μηχανικοί και Φυσικοί, και έπονται με 1,1% οι Γεωπόνοι, οι Ηλεκτρολόγοι Μηχανικοί, οι Μεταλ. Μετ/γοι Μηχανικοί, Ναυπηγοί Μηχανικοί, οι Φυσιογνώστες Ωκεανογράφοι Μηχανικοί.

- Οι Πολιτικοί Μηχανικοί έρχονται πρώτοι και σε ποσοστό κατοχής πτυχίων Β τάξης (25,4%). Ακολουθούν οι Γεωλόγοι με (16,4%) και οι Χημικοί Μηχανικοί (12,1%). Με μικρότερα ποσοστά ακολουθούν οι Αρχιτέκτονες Μηχανικοί (7,3%), οι Βιολόγοι με (6,5%), οι Τοπογράφοι με (6,0%), οι Δασολόγοι και οι Περιβαλλοντολόγοι με (5,2%). Ακόμη μικρότερα ποσοστά κατέχουν οι Γεωπόνοι (3,4%), οι Χημικοί με (3,9%), οι Ηλεκτρολόγοι Μηχανικοί (3%), οι Μηχανολόγοι Μηχανικοί και οι Φυσικοί με (1,3%). Με δύο (2) πτυχία Β τάξης και ποσοστό 0,9% εκπροσωπούνται οι Μεταλ. Μετ/γοι Μηχανικοί και οι Μηχανολόγοι Ηλ/γοι Μηχανικοί. Με 1 πτυχίο Β τάξης και ποσοστό 0,4% βρίσκουμε έναν Γεωγράφο, έναν Γεωφυσικό και έναν Μετεωρολόγο Σχολής Ικάρων.

- Όσον αφορά στα πτυχία Α τάξης πρώτοι σε ποσοστό έρχονται οι Γεωλόγοι (18%) και οι Χημικοί Μηχανικοί (13%) προφανώς λόγω έλλειψης άλλου προσοδοφόρου αντικειμένου. Ακολουθούν οι Γεωπόνοι (9,4%), οι Περιβαλλοντολόγοι (9%), οι Δασολόγοι (8,7%) και οι Πολιτικοί Μηχανικοί (8,6%). Με μικρότερα ποσοστά ακολουθούν οι Μηχανολόγοι Μηχανικοί (6%), οι Βιολόγοι (4,3%), οι Τοπογράφοι Μηχανικοί (4,1%), οι Αρχιτέκτονες Μηχανικοί (2,4%), οι Ηλεκτρολόγοι Μηχανικοί (3,7%), οι Φυσικοί (3,5%), οι Χημικοί (2%), οι Μεταλ. Μετ/γοι Μηχανικοί (1,5%), και οι Μηχανικοί Χωροτάκτες & Περιφερειακής Ανάπτυξης (1,1%). Με ποσοστό 0,4% εκπροσωπούνται οι Μεταλλειολόγοι Μηχανικοί, οι Μηχανολόγοι Ηλ/γοι Μηχανικοί και οι Μηχανικοί Ορυκτών Πόρων.

- Όσον αφορά την γεωγραφία των μελετητών ανά περιφέρεια



(εξαιρούνται οι νομοί Θεσσαλονίκης και η Αττικής), στην Θράκη έχουμε συνολικά 35 μελετητές, στην Ανατολική Μακεδονία 82, στην Κεντρική Μακεδονία 86, στην Δυτική Μακεδονία 43, στα νησιά του Βορείου Αιγαίου 48, στα Επτάνησα 43, στην Θεσσαλία 159, στην Ήπειρο 82, στην Στερεά Ελλάδα 99, στις Κυκλάδες 23, στα Δωδεκάνησα 35, στην Πελοπόννησο 184 και στην Κρήτη 105.

- Στην Αττική βρίσκουμε συνολικά 832 πτυχία, ενώ στην Θεσσαλονίκη 278. Αθροιστικά αποτελούν το 52% του συνόλου της χώρας.

Στον Πίνακα 2 υπάρχει μια πιο λεπτομερής παρουσίαση της Βόρειου Ελλάδος (Θράκη, Μακεδονία, Νησιά Βορείου Αιγαίου).

- Στη Βόρεια Ελλάδα εντοπίζονται οι 24 από τις 42 συνολικά Ειδικότητες.
- Τα περισσότερα πτυχία ανήκουν στην Α τάξη (472 πτυχία) και σε ποσοστό 90,05%, τα Β τάξης (38 πτυχία) 7,25%, και τα Γ τάξης (14 πτυχία) 2,7%.
- Μακράν η πρώτη ειδικότητα σε συνολικό αριθμό πτυχίων είναι οι γεωλόγοι (21,2%) και ακολουθούν οι Δασολόγοι (12,8%), Γεωπόνοι (10,7%), Χημικοί Μηχανικοί (10,5%) και Πολιτικοί Μηχανικοί (10,3%).
- Οι περιβαλλοντολόγοι όντας στην αρχή της καριέρας τους κατέχουν σχετικά υψηλό ποσοστό στο σύνολο (7,6%). Από τα 40 συνολικά πτυχία που κατέχουν Περιβαλλοντολόγοι, 38 είναι Α τάξης, τα δύο μόνο είναι Β τάξης και κανένα Γ κατηγορίας.
- Πτυχία Γ τάξης υπάρχουν μόνο στη Θεσσαλονίκη.
- Από το σύνολο των 14 συνολικά πτυχίων Γ τάξης (δηλαδή μεγάλα και σημαντικά Έργα) αυτά τα κατέχουν 6 ειδικότητες: Δασολόγοι (4), Πολ. Μηχανικοί (4), Χημικοί Μηχανικοί (2), Γεωλόγοι (2), Αγρ. Τοπογράφος Μηχανικός (1), Φυσιογνώστης -Ωκεανογράφος (1).
- Στη Θράκη σε σύνολο 35 πτυχίων υπάρχει μόνο 1 πτυχίο Β τάξης και βρίσκεται στον Νομό Έβρου.
- Στην Ανατολική Μακεδονία σε σύνολο 82 πτυχίων υπάρχουν 7 πτυχία Β τάξης. Αυτά εντοπίζονται και στους 3 νομούς, ένα εκ των οποίων ανήκει σε περιβαλλοντολόγο.
- Στην Κεντρική Μακεδονία σε σύνολο 86 πτυχίων υπάρχουν μόνο 2

<b>α/α</b>	<b>Ειδικότητα</b>	<b>A</b>	<b>B</b>	<b>Γ</b>	<b>Σύνολο</b>	<b>%</b>
1	Αγρ. - Τοπογράφος Μηχανικός	11	1	1	13	2,5
2	Αρχιτέκτων Μηχανικός	7	1	0	8	1,5
3	Βιολόγος	20	4	0	24	4,6
4	Γεωλόγος	101	8	2	111	21,2
5	Γεωπόνος	53	3	0	56	10,7
6	Δασολόγος	58	5	4	67	12,8
7	Ηλεκτρολόγος Μηχανικός	14	2	0	16	3,1
8	Μεταλλειολόγος Μηχανικός	6	0	0	6	1,1
9	Μεταλλ. Μετ/γος Μηχανικός	4	0	0	4	0,8
10	Μηχ.-Ηλ/γος Μηχανικός	1	0	0	1	0,2
11	Μηχανικός Ορυκτών Πόρων	2	0	0	2	0,4
12	Μηχανικός Παραγωγής & Διοίκησης	1	0	0	1	0,2
13	Μηχανικός Περιβάλλοντος	1	0	0	1	0,2
14	Μηχανικός Υδροτεχνικής	1	0	0	1	0,2
15	Μηχανικός χωροτάκτης & Περιφερειακής Ανάπτυξης	4	0	0	4	0,8
16	Μηχανολόγος Μηχανικός	34	1	0	35	6,7
17	Περιβαλλοντολόγος	38	2	0	40	7,6
18	Πολιτικός Μηχανικός	44	6	4	54	10,3
19	Πτυχιούχος ΠΑΣΠΕ	1	0	0	1	0,2
20	Συγκοινωνιολόγος Μηχανικός	1	0	0	1	0,2
21	Φυσικός	13	2	0	15	2,9
22	Φυσιογνώστης Ωκεανογράφος	0	0	1	1	0,2
23	Χημικός	6	1	0	7	1,3
24	Χημικός Μηχανικός	51	2	2	55	10,5
	Γενικό Σύνολο	472	38	14	524	100,0

Πίνακας 2: Ειδικότητες Μελετητών και τάξεις πτυχίων στην Βόρεια Ελλάδα.

- πτυχία Β τάξης και βρίσκονται και τα δύο στον Νομό Πέλλας.
- Στη Δυτική Μακεδονία σε σύνολο 43 πτυχίων υπάρχει μόνο 1 πτυχίο Β τάξης και βρίσκεται στον Νομό Γρεβενών.
  - Στη Βόρεια Ελλάδα σε σύνολο 524 Πτυχίων όλων των τάξεων, τα 278 (53,05%) έχουν έδρα την Θεσσαλονίκη.
  - Όσον αφορά στα ποσοστά των τάξεων πτυχίων, στην Θεσσαλονίκη έχουν έδρα το 100% των πτυχίων Γ τάξης (14), το 71% των πτυχίων Β τάξης (27), και το 50% των πτυχίων Α τάξης (237).

Πριν προχωρήσουμε σε οποιοδήποτε σχολιασμό των αποτελεσμάτων, πρέπει να τονιστεί με έμφαση ότι οι περιβαλλοντολόγοι σαφώς δεν θεωρούν εαυτόν ως σωτήρα του περιβάλλοντος και βέβαια ούτε ως τους μόνους ειδικούς. Αυτό όμως, από το να είναι υποχρεωμένοι να δραστηριοποιηθούν σε ένα περιβάλλον που θυμίζει τη λαϊκή ρήση ‘εμπάτε σκύλοι αλέστε...’ είναι διαφορετικό, γιατί ουσιαστικά τους απαγορεύεται να γίνουν ‘ανταγωνιστικοί’, να προσφέρουν αυτά για τα οποία εκπαιδεύτηκαν, να καταξιωθούν για τις γνώσεις και τις ικανότητες τους, και να καταξιώσουν τον χώρο τους.

Επιστρέφοντας στην καταμέτρηση, αυτό που πιθανόν θα σκέφτεται κάποιος μελετώντας τα αποτελέσματα είναι ότι η κατάσταση πριν το 1998 δεν έχει και μεγάλη διαφορά από την μετά το 1998 περίοδο. Αν και είναι γνωστό ότι πριν το 1998, ‘μελετητής’ μπορούσε να είναι οποιοσδήποτε όσον αφορά στις Μ.Π.Ε., η μετά το 1998 κατάσταση θυμίζει κάτι ανάλογο. Εντοπίζονται όμως δύο στοιχεία που ξεχωρίζουν:

1. Η πληθώρα των ειδικοτήτων (κανείς δεν φαίνεται να αποκλείεται) δεν συνιστά ένα ομοιογενές επιστημονικό δυναμικό εκπαιδευμένο να αντιμετωπίσει τα ουσιαστικά περιβαλλοντικά προβλήματα που προκύπτουν από έργα και δραστηριότητες, αλλά ένα συνοθήλευμα ευκαιριακών καλοθελητών, πιθανότατα υποαπασχολούμενων ή ανέργων σε άλλη περίπτωση, που σκοπό έχει να εκμεταλλευτεί την περίσταση με σκοπό να συμπληρώσει ή μεγιστοποιήσει το εισόδημά του.

2. Η όποια ομοιομορφία, φαίνεται να αντιπροσωπεύει, να ευνοεί και να εξυπηρετεί ειδικότητες που ανήκουν σε συγκεκριμένο φορέα ομότιπλων

συντεχνιών.

Η υπόθεση των Μ.Π.Ε. είναι βέβαια ένα μέρος της περιβαλλοντικής πολιτικής σε μια χώρα όπου μέχρι τώρα οι κυβερνήσεις δηλώνουν ότι 'θέλουν', αλλά καμία κυβέρνηση δεν έχει σκοπό να εφαρμόσει σοβαρό περιβαλλοντικό και χωροταξικό σχεδιασμό. Τα παραδείγματα πολλά όπως η έλλειψη οργανωμένης δόμησης, η άναρχη οικιστική ανάπτυξη εις βάρος του φυσικού περιβάλλοντος, η νομιμοποίηση αυθαιρέτων ανά τακτά χρονικά διαστήματα, το νέο δασικό νομοσχέδιο, ή έλλειψη ελέγχων εφαρμογής των περιβαλλοντικών όρων που η ίδια η πολιτεία εκδίδει κλπ.

Η αποφυγή εφαρμογής πολιτικής προστασίας του περιβάλλοντος αντανακλάται και στην έλλειψη ξεκάθαρα συσχετισμού μελετητή-αντικειμένου στην περίπτωση των Μ.Π.Ε., και συγχρόνως σκιαγραφεί την προβολή άλλου είδους προτεραιοτήτων εις βάρος του περιβάλλοντος, του χώρου και της τάξης του, (π.χ. ευκαιρία απασχόλησης επιστημόνων σε αντικείμενο ξένο προς την ειδικότητά τους ελλείπει άλλης προσοδοφόρου απασχόλησης, ευνοϊκή μεταχείριση μελετητών στην ανάληψη μελέτης έργων αφού μπορούν να χρησιμοποιήσουν την Μ.Π.Ε. σαν μορφή έκπτωσης στην συνολική αμοιβή τους κ.λ.π.).

Αποτέλεσμα ο χώρος, η τάξη του και το περιβάλλον να συνεχίσουν να αντιμετωπίζονται σαν ένας άψυχος - ιδιόκτητος κάναβος, επί του οποίου εκ των πραγμάτων οφείλουμε να δραστηριοποιηθούμε και έχουμε την υποχρέωση να 'αξιοποιήσουμε', χρησιμοποιώντας κάθε λογής τσαπατσουλιές και ματσαράγκες, καθιστώντας έτσι με την πρακτική μας και την ανάπτυξη μη αιεφόρο, και την χώρα αναξιοβίωτη. Σύμμαχος μας σε αυτή τη διαπίστωση, η εικόνα της εξάπλωσης από άκρο σε άκρο της χώρας χυδαίων τσιμεντοκατασκευών και άλλων 'έργων' (πολλών εξ αυτών αμφιβόλου χρησιμότητας και λειτουργικότητας), νομίμων και αυθαιρέτων, αραδιασμένων σε συνθήκες χώρο-αταξίας.

Μέσα λοιπόν σε αυτό το πλαίσιο, συνεχίζει να είναι εξαιρετικά αμφίβολο το αν οι Μ.Π.Ε. υπηρετούν τον σκοπό τους ως ένα σοβαρό εργαλείο περιβαλλοντικού και χωροταξικού σχεδιασμού, αφού λειτουργούν αποσπασματικά και κατά περίπτωση.

Γιατί όμως τα ούτως η άλλως αλληλένδετα περιβάλλον και χωροταξία



παίζουν τον ρόλο της Ιφιγένειας?

Ο λόγος είναι απλός. Η προστασία του περιβάλλοντος σαν υψηλής προτεραιότητας ζήτημα πουλάει και συγχρόνως παράγει πλούτο. Μέρος του πλούτου που παράγεται προέρχεται και από τις ΜΠΕ και φυσικά πρέπει να βρει αποδέκτες.

Με κάποιες λαμπρές εξαιρέσεις που επιβεβαιώνουν τον κανόνα, παρακολουθούμε συχνά πυκνά σχετικές εκδηλώσεις και δηλώσεις εκείνων που με στόμφο επιμένουν να θεωρούν εαυτόν ως το άπαν της γνώσεως. Έχοντας κατοχυρώσει εδώ και δεκαετίες τον εθνικό ρόλο τους, αισθάνονται το 'καθήκον' και έχουν φυσικά την υποχρέωση να διαχειρίζονται προβλήματα και θέματα επί παντός επιστητού στη χώρα.

Όπως είναι φυσικό, δεν είναι δυνατόν να αδιαφορήσουν για τον γαλαντόμο τα τελευταία χρόνια τομέα του περιβάλλοντος γενικότερα και των ΜΠΕ ειδικότερα. Να λοιπόν τι μας 'λένε' τα πεπραγμένα τους:

“Εμείς οι ‘ειδικοί’ θα απασχολούμαστε και στον τομέα των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ακόμη και αν στερούμαστε εκπαίδευσης για αυτό. Θα συνεχίσουμε να απασχολούμαστε στον τομέα του περιβάλλοντος και σε οποιονδήποτε άλλον μας εξυπηρετεί, για όσο ακόμη μπορούμε να το επιβάλουμε, είτε το θέλουν ορισμένοι είτε όχι. Αυτό θα γίνεται γιατί ως πλειοψηφία είμαστε δυνατοί, και είμαστε δυνατότεροι από όλους τους άλλους γιατί εκπροσωπούμαστε στα ανώτερα κλιμάκια λήψης αποφάσεων. Καλό για όλους εσάς τους υπόλοιπους θα είναι να βγάλετε τα συμπεράσματα σας, να αναγνωρίσετε την αδυναμία σας να μας αντιμετωπίσετε ακόμη και όταν μεθοδεύουμε τετελεσμένα που δεν τηρούν καν τα προσχήματα, που δεν συνάδουν ούτε καν με την κοινή λογική, που ξεπερνούν τα όρια της πρόκλησης».

Μεθοδεύοντας λοιπόν τις μελλοντικές εξελίξεις και ποιώντας την ανάγκη τους για απασχόληση οποιασδήποτε μορφής, φιλοτιμία, έχουν καταφέρει να εντάξουν την ‘προστασία του περιβάλλοντος’ στα πλαίσια της υφιστάμενης λογικής των υπογραφών, μέσα σε ένα σύστημα ανάθεσης–διεκπεραίωσης–ελέγχου που ελέγχεται από τους ίδιους, και όπου σημασία έχουν οι υπογραφές αυτές καθ’ αυτές και όχι η σχετική με το αντικείμενο της ενασχόλησης επιστημονική κατάρτιση. Έτσι έχουν καταφέρει δύο στόχους: Πρώτον να μην μείνουν έξω από το παιχνίδι των Μ.Π.Ε. αυτοί που θεωρούν

τον χώρο των μελετών τσιφλίκι τους, και δεύτερον να γλείψουν κάποιο κοκαλάκι οι υπόλοιποι, οι παρίες, ώστε να πάψουν να δυσανασχετούν.

Η εικόνα που απεικονίζεται από την καταμέτρηση αποτελεί μάρτυρα περιχαράκωσης συντεχνιακών κεκτημένων με την ίδια τη πολιτεία η οποία απονέμει τα μελετητικά πτυχία στους μελετητές, να παραβλέπει (ή μήπως επιδιώκει;) σειρά αλληλένδετων αρνητικών στοιχείων που δεν συνάδουν ούτε με το πνεύμα αλλά ούτε και με την ουσία των Μ.Π.Ε. και κατ' επέκταση την προστασία του περιβάλλοντος:

1. Την αντικειμενική αδυναμία των περισσοτέρων 'ειδικών' να εντοπίσουν, αναλύσουν και αντιμετωπίσουν τις πραγματικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις με αποτέλεσμα την διαιώνιση του καθεστώτος της επιδερμικής αντιμετώπισης των ουσιαστικών απαιτήσεων των Μ.Π.Ε.
2. Την έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού στις υπηρεσίες που ελέγχουν τις Μ.Π.Ε.
3. Την σύγκρουση συμφερόντων που υπάρχει μεταξύ της μελέτης/ κατασκευής του όποιου έργου και της προστασίας του περιβάλλοντος δίνοντας την δυνατότητα ανάθεσης και των δύο στους ίδιους μελετητές με προφανείς συνέπειες.
4. Τις συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού που δημιουργούνται μεταξύ αυτών που έχουν δικαίωμα εκπόνησης μελέτης του έργου και εκπόνησης Μ.Π.Ε. (με πολύ χαμηλή αμοιβή έως καθόλου αμοιβή μόνο και μόνο για να αναλάβουν το έργο), και αυτών που έχουν δικαίωμα εκπόνησης μόνο Μ.Π.Ε για την οποία και πρέπει να αμειφθούν, με ευνοημένους φυσικά τους πρώτους.

Έτσι, με οργιάζουσα φαντασία, μπορεί κανείς να αποδεχθεί την σχέση που ίσως να έχουν πολλές από τις παραπάνω ειδικότητες με το περιβάλλον, και εν μέσω γέλωτα ή κλαυθμού να αντιληφθεί γιατί αντί κάποιοι να δίνουν τα φώτα της εξειδικευμένης επιστημονικής τους γνώσης εκεί που όντως είναι αναντικατάστατοι, αλλάζουν τα φώτα στο περιβάλλον.

Στην κατανόηση της υφιστάμενης κατάστασης που ουσιαστικά δηλώνει έλλειμμα δημοκρατίας και αξιοκρατίας, βοηθά ο υφέρπων φασισμός των πλειοψηφιών που δημιουργεί εδώ και δεκαετίες νόμους και δομές με μόνο κριτήριο το συντεχνιακό συμφέρον, διαιωνίζοντας αυτό που βλέπουμε και βιώνουμε καθημερινά: Αμετροεπείς βαυκαλιστές να μηρυκάζουν συνεχώς

τα ίδια στερεότυπα, απίθανα συντεχνιακά δικαιώματα και στεγανά - ύβρη κατά της αξιοκρατίας και της κοινής λογικής, εξυπηρέτηση μικροπολιτικών συμφερόντων, πελατειακές σχέσεις, διαφθορά, ανεργία που πλήττει κυρίως τους 'άλλους', παρωχημένες νοοτροπίες και κυρίως στάσιμα νερά.

Η ανοχή, η έλλειψη οργανωμένου αντιλόγου, η άνευρη και χωρίς φαντασία πολιτική αντιμετώπισης πολλαπλασιάζει τα παραπάνω φαινόμενα, ισχυροποιεί τους ήδη ευνοημένους, τους επιτρέπει να σφετερίζονται την επιστημονική γνώση, να χειραγωγούν και να κατευθύνουν τις όποιες καλές προσπάθειες, να καθιστούν όμηρό τους τη δημόσια ζωή, και τους βοηθά -όπως έλεγε ο Μάνος Χατζηδάκης σε κάποιο από τα σχόλια του, «...να συνθέσουν με ακρίβεια την μορφή του τέρατος που προΐσταται, ελέγχει και κυβερνά».

Υπάρχουν ωστόσο φορείς και κλάδοι επιστημόνων που δεν συμμετέχουν στον παροξυσμό των υπολοίπων για 'ανάπτυξη' του τύπου ντουβάρια – τσιμέντα – σίδερα. Αν αυτοί λοιπόν, και θέλω να πιστεύω μέσα σε αυτούς και εμείς οι πτυχιούχοι περιβαλλοντολόγοι, δεν καταφέρουμε τελικά να πετύχουμε τον πρώτο και κύριο στόχο δηλαδή να πείσουμε για την ανάγκη αλλαγής της πορείας που ακολουθείται, τουλάχιστον ας προσπαθήσουμε να περισώσουμε ότι μπορεί να σωθεί από το πλιάτσικο, την ιδιοτέλεια, τον ομορτοτισμό και την αδιαφορία, με δημιουργικές πρωτοβουλίες, φαντασία, υπομονή και επιμονή σε αυτό που επιλέξαμε να υπηρετούμε, καθιστώντας την φωνή μας αρχικά τόσο δυνατή ώστε τουλάχιστον να ακούγεται έτσι ώστε να μην οδηγηθούμε σταδιακά στην συλλογική υποβάθμιση.

Αυτό απαιτεί συσπείρωση, συλλογική προσπάθεια και θράσος που πηγάζει από το αναφαίρετο δικαίωμα μας να έχουμε πρωταγωνιστικό λόγο και ρόλο στην αειφόρο ανάπτυξη του τόπου που ζούμε.

Τάσος Παπαδόπουλος  
Περιβαλλοντολόγος



Η συντακτική ομάδα του περιοδικού σας εύχεται καλές γιορτές, καλά Χριστούγεννα και ευτυχισμένο το 2005!

